

Załącznik nr 2
do Uchwały Nr 2/2017
Prezydium Polskiej Komisji Akredytacyjnej
z dnia 12 stycznia 2017 r.

**RAPORT Z WIZYTACJI
(profil ogólnoakademicki)**

dokonanej w dniach 12-13 stycznia 2019 roku

na kierunku
ekonomia

prowadzonym
na Wydziale Prawa, Administracji i Zarządzania
Uniwersytetu Jana Kochanowskiego w Kielcach

Warszawa, 2019

Spis treści

1.....	Informacja o wizytacji i jej przebiegu	4
1.1. Skład zespołu oceniającego Polskiej Komisji Akredytacyjnej.....		4
1.2. Informacja o procesie oceny		4
2.....	Podstawowe informacje o programie kształcenia na ocenianym kierunku	5
3.....	Ogólna ocena spełnienia kryteriów oceny programowej	6
4.....	Szczegółowy opis spełnienia kryteriów oceny programowej	8
Kryterium 1. Koncepcja kształcenia i jej zgodność z misją oraz strategią uczelni.....		8
Analiza stanu faktycznego i ocena spełnienia kryterium 1		8
Uzasadnienie, z uwzględnieniem mocnych i słabych stron.....		11
Dobre praktyki		12
Zalecenia		12
Kryterium 2. Program kształcenia oraz możliwość osiągnięcia zakładanych efektów kształcenia		12
Analiza stanu faktycznego i ocena spełnienia kryterium 2.....		12
Uzasadnienie, z uwzględnieniem mocnych i słabych stron.....		22
Dobre praktyki		25
Zalecenia		25
Kryterium 3. Skuteczność wewnętrznego systemu zapewnienia jakości kształcenia		25
Analiza stanu faktycznego i ocena spełnienia kryterium 3.....		25
Uzasadnienie, z uwzględnieniem mocnych i słabych stron.....		33
Dobre praktyki		34
-		34
Zalecenia		34
Kryterium 4. Kadra prowadząca proces kształcenia		34
Analiza stanu faktycznego i ocena spełnienia kryterium 4.....		34
Uzasadnienie, z uwzględnieniem mocnych i słabych stron.....		35
Dobre praktyki		35
Zalecenia		35
Kryterium 5. Współpraca z otoczeniem społeczno-gospodarczym w procesie kształcenia.....		35
Analiza stanu faktycznego i ocena spełnienia kryterium 5.....		35
Uzasadnienie, z uwzględnieniem mocnych i słabych stron.....		36
Dobre praktyki		36
Zalecenia		36

Kryterium 6. Umieędzynarodowienie procesu kształcenia	37
Analiza stanu faktycznego i ocena spełnienia kryterium 6.....	37
Uzasadnienie, z uwzględnieniem mocnych i słabych stron.....	38
Dobre praktyki	38
Zalecenia	38
Kryterium 7. Infrastruktura wykorzystywana w procesie kształcenia	38
Uzasadnienie, z uwzględnieniem mocnych i słabych stron.....	39
Dobre praktyki	39
-	39
Zalecenia	39
Kryterium 8. Opieka nad studentami oraz wsparcie w procesie uczenia się i osiągnięcia efektów kształcenia	40
Analiza stanu faktycznego i ocena spełnienia kryterium 8.....	40
Uzasadnienie, z uwzględnieniem mocnych i słabych stron.....	41
Dobre praktyki	41
Zalecenia	41
5..... Ocena dostosowania się jednostki do zaleceń z ostatniej oceny PKA, w odniesieniu do wyników bieżącej oceny	41
Załączniki:	Błąd! Nie zdefiniowano zakładki.
Załącznik nr 1. Podstawa prawna oceny jakości kształcenia	Błąd! Nie zdefiniowano zakładki.
Załącznik nr 2. Szczegółowy harmonogram przeprowadzonej wizytacji uwzględniający podział zadań pomiędzy członków zespołu oceniającego	Błąd! Nie zdefiniowano zakładki.
Załącznik nr 3. Ocena wybranych prac etapowych i dyplomowych	Błąd! Nie zdefiniowano zakładki.
Załącznik nr 4.	Błąd! Nie zdefiniowano zakładki.
Wykaz modułów zajęć, których obsada zajęć jest nieprawidłowa	Błąd! Nie zdefiniowano zakładki.
Załącznik nr 5. Informacja o hospitolowanych zajęciach i ich ocena	Błąd! Nie zdefiniowano zakładki.

1. Informacja o wizytacji i jej przebiegu

1.1. Skład zespołu oceniającego Polskiej Komisji Akredytacyjnej

Przewodniczący: prof. dr hab. Stefan Wrzosek, członek PKA

członkowie:

1. prof. dr hab. Tadeusz Kufel – członek PKA
2. prof. dr hab. Jerzy Węclawski – ekspert PKA
3. mgr Hanna Chrobak-Marszał – ekspert PKA ds. postępowania oceniającego,
4. inż. Piotr Wodok – ekspert PKA – przedstawiciel Parlamentu Studentów RP

1.2. Informacja o procesie oceny

Wizytacja na Wydziale Prawa, Administracji i Zarządzania Uniwersytetu Jana Kochanowskiego w Kielcach (UJK) na kierunku *ekonomia* odbyła się z inicjatywy Polskiej Komisji Akredytacyjnej w ramach harmonogramu prac określonych przez Komisję na rok akademicki 2018/2019. Wizytacja tego kierunku studiów odbyła się po raz trzeci. Ostatnia ocena programowa na tym kierunku odbyła się w roku 2012 i zakończyła wydaniem oceny pozytywnej (Uchwała Nr 371/2012 z dnia 20 września 2012 r.).

Obecna wizytacja została przygotowana i przeprowadzona zgodnie z procedurą oceny obowiązującą w Polskiej Komisji Akredytacyjnej (PKA). Wizytacja ta została poprzedzona zapoznaniem się Zespołu Oceniającego (ZO) z Raportem Samooceny przedłożonym przez Uczelnię. Zespół Oceniający odbył także spotkanie organizacyjne w celu omówienia wykazu spraw wymagających wyjaśnienia z władzami Uczelni i ocenianej jednostki oraz ustalenia szczegółowego harmonogramu przebiegu wizytacji; dokonano także podziału zadań pomiędzy członków Zespołu. Raport Zespołu Oceniającego został opracowany na podstawie Raportu Samooceny oraz dokumentacji przedstawionej w toku wizytacji, hospitacji zajęć dydaktycznych, analizy losowo wybranych prac dyplomowych oraz zaliczeniowych, wizytacji bazy naukowo-dydaktycznej, a także spotkań i rozmów przeprowadzonych z Władzami Uczelni i Wydziału, pracownikami oraz studentami ocenianego kierunku, Samorządem Studenckim, przedstawicielami Kół Naukowych, Biura Karier oraz Biura Osób Niepełnosprawnych, z osobami odpowiedzialnymi za wewnętrzny system zapewnienia jakości kształcenia, a także z interesariuszami zewnętrznymi, tj. przedstawicielami otoczenia społeczno-gospodarczego.

Przed zakończeniem wizyty dokonano wstępnych podsumowań, sformułowano uwagi i zalecenia, o których Przewodniczący Zespołu poinformował Władze Uczelni i Wydziału na spotkaniu podsumowującym.

Podstawa prawna oceny została określona w Załączniku nr 1, a szczegółowy harmonogram przeprowadzonej wizytacji, uwzględniający podział zadań pomiędzy członków zespołu oceniającego, w Załączniku nr 2.

2. Podstawowe informacje o programie kształcenia na ocenianym kierunku

Nazwa kierunku studiów	<i>Ekonomia</i>	
Poziom kształcenia (studia I stopnia/studia II stopnia/jednolite studia magisterskie)	Studia I stopnia Studia II stopnia	
Profil kształcenia	Ogólnoakademicki	
Forma studiów (stacjonarne/niestacjonarne)	Stacjonarne / Niestacjonarne	
Nazwa obszaru kształcenia, do którego został przyporządkowany kierunek (w przypadku, gdy kierunek został przyporządkowany do więcej niż jednego obszaru kształcenia należy podać procentowy udział liczby punktów ECTS dla każdego z tych obszarów w liczbie punktów ECTS przewidzianej w planie studiów do uzyskania kwalifikacji odpowiadającej poziomowi kształcenia)	Obszar nauk społecznych	
Dziedziny nauki/sztuki oraz dyscypliny naukowe/artystyczne, do których odnoszą się efekty kształcenia na ocenianym kierunku (zgodnie z rozporządzeniem MNiSW z dnia 8 sierpnia 2011 w sprawie obszarów wiedzy, dziedzin nauki i sztuki oraz dyscyplin naukowych i artystycznych, Dz.U. 2011 nr 179 poz. 1065)	Dziedzina nauki ekonomiczne Dyscypliny: <i>Ekonomia, Finanse, Nauki o Zarządzaniu</i>	
Liczba semestrów i liczba punktów ECTS przewidziana w planie studiów do uzyskania kwalifikacji odpowiadającej poziomowi kształcenia	Studia I stopnia 6 semestrów – 180 ECTS Studia II stopnia 4 semestry – 120 ECTS	
Specjalności realizowane w ramach kierunku studiów	Studia I stopnia: Ekonomia finansów i bankowości; Finanse publiczne i skarbowość; Ekonomia przedsiębiorstwa; Ekonomia rynku globalnego; Analityk rynku i biznes controlling; Studia II stopnia: Biznes międzynarodowy; Ekonomia przemysłu i usług; Gospodarka lokalna i finanse samorządowe; Doradztwo podatkowe;. Ekonomia zasobów ludzkich	
Tytuł zawodowy uzyskiwany przez absolwentów	Studia I stopnia – licencjat Studia II stopnia – magister	
	Studia stacjonarne	Studia niestacjonarne
Liczba studentów kierunku	173 (I st.) 144 (II st.)	47 (I st.) 67 (II st.)
Liczba godzin zajęć wymagających bezpośredniego udziału nauczycieli akademickich i studentów	Studia I stopnia 1984 godzin Studia II stopnia 920 godzin	Studia I stopnia 1087 godzin Studia II stopnia 496 godzin

3. Ogólna ocena spełnienia kryteriów oceny programowej

Kryterium	Ocena stopnia spełnienia kryterium ¹ Wyróżniająca / W pełni / Zadowalająca/ Częściowa / Negatywna
Kryterium 1. Koncepcja kształcenia i jej zgodność z misją oraz strategią uczelni	W pełni
Kryterium 2. Program kształcenia oraz możliwość osiągnięcia zakładanych efektów kształcenia	W pełni
Kryterium 3. Skuteczność wewnętrznego systemu zapewnienia jakości kształcenia	W pełni
Kryterium 4. Kadra prowadząca proces kształcenia	W pełni
Kryterium 5. Współpraca z otoczeniem społeczno-gospodarczym w procesie kształcenia	Zadowalająca
Kryterium 6. Umiejdzynarodowienie procesu kształcenia	Zadowalająca
Kryterium 7. Infrastruktura wykorzystywana w procesie kształcenia	W pełni
Kryterium 8. Opieka nad studentami oraz wsparcie w procesie uczenia się i osiągnięcia efektów kształcenia	W pełni

Jeżeli argumenty przedstawione w odpowiedzi na raport z wizytacji lub wniosku o ponowne rozpatrzenie sprawy będą uzasadniały zmianę uprzednio sformułowanych ocen, raport powinien zostać uzupełniony. Należy, w odniesieniu do każdego z kryteriów, w obrębie którego ocena została zmieniona, wskazać dokumenty, przedstawić dodatkowe argumenty i informacje oraz syntetyczne wyjaśnienia przyczyn, które spowodowały zmianę, a ostateczną ocenę umieścić w tabeli 1.

.....

Odpowiedź Uniwersytetu Jana Kochanowskiego na niniejszy raport zawiera szereg zapowiedzi działań doskonalących i informacji o wszczęciu niektórych działań tego rodzaju. Dotyczy to: poprawy opisu efektów kształcenia z zamiarem wskazania odpowiedniego poziomu wiedzy, aktualizacji treści programowych i zalecanej literatury, zmiany nazwy jednej ze specjalności, dopilnowania, by tematy prac dyplomowych były bardziej problemowe i badawcze, systemowego czuwania nad jakością prac dyplomowych i etapowych, w tym nad uwzględnianiem zadań obliczeniowych w tych ostatnich, dbałości o zgodność dorobku nauczycieli akademickich i treści ich zajęć, powołania Wydziałowej Rady Partnerów Biznesu, uruchomienia dodatkowego kursu języka angielskiego dla pracowników, wzbogacenia listy zajęć obcojęzycznych i listy partnerów w programie Erasmus+, wprowadzenia procedur oceny infrastruktury przez studentów i sprawdzania przez nauczycieli akademickich dostępności zalecanej literatury w zbiorach biblioteki, przedłużenia czasu pracy dziekanatu. Są to działania w pełni zgodne z zaleceniami zespołu oceniającego, ale ponieważ są w większości w sferze zamierzeń lub we wstępnych fazach realizacji, nie stanowią jeszcze podstawy do podwyższenia ocen.

Tabela 1

¹ W przypadku gdy oceny dla poszczególnych poziomów kształcenia różnią się, należy wpisać ocenę dla każdego poziomu odrębnie.

Kryterium	Ocena spełnienia kryterium¹ Wyróżniająca / W pełni / Zadawalająca/ Częściowa
Uwaga: należy wymienić tylko te kryteria, w odniesieniu do których nastąpiła zmiana oceny	

4. Szczegółowy opis spełnienia kryteriów oceny programowej

Kryterium 1. Koncepcja kształcenia i jej zgodność z misją oraz strategią uczelni

1.1. Koncepcja kształcenia

1.2. Badania naukowe w dziedzinie / dziedzinach nauki / sztuki związanej / związanych z kierunkiem studiów

1.3. Efekty kształcenia

Analiza stanu faktycznego i ocena spełnienia kryterium 1

1.1.

Kierunek *Ekonomia* bezpośrednio wpisuje się w misję i strategię UJK w Kielcach. Misją Uniwersytetu jest prowadzenie wyspecjalizowanych badań naukowych i wszechstronnej działalności edukacyjnej z uwzględnieniem i poszanowaniem zasad humanizmu, demokracji i tolerancji. Idea poszukiwania prawdy, stanowiąca fundament funkcjonowania społeczności akademickiej, winna się wpisywać w przestrzeń wolności badań naukowych i studiów.

Strategia rozwoju Uniwersytetu Jana Kochanowskiego w Kielcach na lata 2012-2020 określa pięć następujących priorytetów: Nauka – Edukacja – Baza – Otoczenie – Zarządzanie. Priorytet 2. *Edukacja – wysoka jakość i różnorodna oferta kształcenia* wskazuje, że Uniwersytet Jana Kochanowskiego, jako jedyny uniwersytet w regionie świętokrzyskim, gwarantuje optymalne warunki studiowania i różnorodną ofertę kształcenia w zakresie nauk humanistycznych, społecznych, ekonomicznych, przyrodniczych, ścisłych, medycznych oraz sztuki.

Poprzez stworzenie systemu transmisji wiedzy praktycznej do programów kształcenia (dedykowane specjalności) i prowadzenia działań dydaktycznych zmierzających do osiągnięcia stanu, w którym studenci będą dysponować wiedzą, umiejętnościami oraz sprecyzowanymi oczekiwaniami co do swojej kariery zawodowej, kierunek *Ekonomia* wpisuje się w obszar działań strategicznych określonych w strategii Wydziału Prawa, Administracji i Zarządzania. Ogólne cele kształcenia oraz sylwetka absolwenta to: zaangażowane studentów i kadry dydaktycznej oraz absolwentów w tworzenie środowiska społecznego wzmacniającego kompetencje strategiczne, wyzwalanie skutecznych zachowań społecznych, organizatorskich i przedsiębiorczych wśród studentów, propagowanie etycznych i skutecznych wzorów zachowań menedżerskich.

Studia na kierunku *Ekonomia* wpisują się w te podstawowe cele, ze względu na wyjątkowo nowoczesny i multidyscyplinarny program, umiejętnie łączący w sobie działania dydaktyczne i naukowe. Oferowane specjalności odpowiadają potrzebom pracodawców i wymogom rynku pracy. Koncepcja nauczania na kierunku *Ekonomia* przez lata ewoluowała, głównie w związku z prowadzeniem aktualnych badań naukowych oraz diagnozą rynku pracy. Ostateczny kształt programu nauczania na kierunku *Ekonomia* został wypracowany przez Radę Programową Kierunku. Program studiów jest corocznie modyfikowany.

Na kierunku studiów *Ekonomia* kształcenie oparte jest na obszarze badawczym dyscypliny *Ekonomii*, ale odnosi się też do dyscyplin wspomagających takich jak: finanse i nauki o zarządzaniu. Łączy je przedmiot badania – procesy społeczne w uporządkowanej zbiorowości jednostek ludzkich oraz wyróżnionych relacji i powiązań, wraz z dążeniem tych zbiorowości do osiągania określonych atrybutów (np. wartości ekonomicznych). Kształcenie na kierunku wymaga także posiłkowania się, ale w bardzo ograniczonym stopniu, wiedzą z zakresu nauk społecznych, ścisłych (np. matematyką), technicznych (np. informatyka), prawnych (np. prawo) i wiedzą z innych obszarów kształcenia. W koncepcji kształcenia istotne jest ścisłe powiązanie kształcenia na kierunku *Ekonomia* z badaniami podstawowymi prowadzonymi przez pracowników Wydziału, szczególnie tych, którzy prowadzą zajęcia na kierunku. Absolwent kierunku jest przygotowany do pracy w charakterze specjalisty na stanowiskach analitycznych,

jak również uwzględnia specyfikę województwa, w którym większość tych stanowisk tworzą małe i średnie przedsiębiorstwa oraz samozatrudnienie. Prowadzone specjalności w ramach kierunku studiów *Ekonomia* odpowiadają również potrzebom pracodawców i wymogom rynku pracy. Dzięki teoretyczno-praktycznej wiedzy z zakresu ekonomii student potrafi rozpoznawać, diagnozować i rozwiązywać problemy gospodarowania zasobami organizacji. Metody kształcenia dostosowane są do twórczego rozwijania wiedzy oraz zaspokajania zapotrzebowania na kadry kierownicze i specjalistyczne. Po ukończeniu kierunku *Ekonomia* absolwent jest przygotowany do pracy na różnych stanowiskach w przedsiębiorstwie lub jednostkach samorządowych. Zdobyte umiejętności i wiedza w zakresie języków obcych pozwalają też na pracę w organizacjach międzynarodowych, w różnych instytucjach Unii Europejskiej. Profil absolwenta kształtuje się na podstawie oferowanego wyboru specjalności oraz przedmiotów swobodnego wyboru.

1.2.

Do obszarów badawczych bezpośrednio związanych z efektami kształcenia na kierunku *Ekonomia* zaliczyć można: 1) funkcjonowanie administracji publicznej, 2) ekonomia sektora publicznego, 3) finanse, rachunkowość i ubezpieczenia, 4). gospodarka i prawo wobec wyzwań współczesności, 5) innowacyjność w gospodarce regionalnej. Obszary prowadzonych badań dotyczą głównie podmiotów z województwa świętokrzyskiego, przedsiębiorców oraz administracji publicznej w zakresie wzrostu innowacyjności i konkurencyjności gospodarki regionu. Z tego też względu pracownicy Instytutu ściśle współpracują z administracją samorządową i rządową województwa prowadząc wspólnie z jej przedstawicielami badania, których wyniki wykorzystywane są do kreowania rozwoju gospodarczego regionu świętokrzyskiego. Wyniki badań wzbogacają treści programowe prowadzonych zajęć. Są też podstawą koncepcji zmian programowych, w tym projektowania specjalności.

W latach 2012-2018 pracownicy Instytutu prowadzili i prowadzą badania naukowe w obszarze nauk ekonomicznych w ramach dofinansowania przez MNiSW oraz NCN (obecnie realizowany jest 1 projekt). Pracownicy czynnie uczestniczą w konferencjach naukowych o zasięgu międzynarodowym i ogólnopolskim, prezentując w tym zakresie swoje osiągnięcia naukowe. Kadra dydaktyczna bierze także udział w specjalistycznych sympojach i seminariach naukowych organizowanych w Instytucie Prawa, Administracji i Ekonomii. W latach 2013-2017 zorganizowano łącznie ponad 30 konferencji poświęconych rozwojowi organizacji, efektywności organizacji oraz konkurencyjności regionu i przedsiębiorstw, w tym 10 o zasięgu międzynarodowym.

Wydział Prawa, Administracji i Zarządzania wydaje periodyk naukowy: *Studia i Materiały „Miscellanea Oeconomicae”*. Czasopismo w 2015 r. w ramach oceny czasopism naukowych otrzymało 9 punktów (lista czasopism punktowanych B).

W 2008 roku Wydział uzyskał prawo do nadawania stopnia naukowego doktora nauk społecznych w dyscyplinie nauki o polityce. W ostatniej ocenie parametrycznej z 2017 roku Wydział Prawa, Administracji i Zarządzania w grupie jednostek HS1SP (nauki społeczne) otrzymał kategorię B.

Współpraca naukowa Instytutu z krajowymi i zagranicznymi ośrodkami naukowymi oraz interesariuszami zewnętrznymi w sposób znaczący wpływa na koncepcję kształcenia, określanie efektów kształcenia i programów studiów na kierunku *Ekonomia*.

1.3.

Efekty kształcenia ocenianego kierunku studiów zostały określone w Uchwale Nr 59/2017 Senatu Uniwersytetu Jana Kochanowskiego w Kielcach z dnia 25 maja 2017 roku w sprawie określenia efektów kształcenia dla kierunków prowadzonych na Wydziale Prawa,

Administracji i Zarządzania. Efekty zostały opracowane dla kierunku o profilu ogólnoakademickim na poziomie studiów pierwszego i drugiego stopnia. Zostały one przyporządkowane do obszaru nauk społecznych, dziedziny nauk ekonomicznych i dyscyplin: ekonomii, jako dyscypliny wiodącej oraz nauk o zarządzaniu i finansów, jako dyscyplin pomocniczych. Dla studiów pierwszego stopnia wskazano przy tym następującą proporcję podziału punktów ECTS dla tych dyscyplin: 75%, 12% i 13%, a dla studiów drugiego stopnia odpowiednio: 80%, 12% i 8%.

Dla studiów pierwszego stopnia na kierunku Ekonomia przyjęto 14 kierunkowych efektów kształcenia w zakresie wiedzy, 16 w zakresie umiejętności oraz 12 w zakresie kompetencji społecznych. Kierunkowe efekty kształcenia zostały odniesione do uniwersalnych charakterystyk dla poziomu 6 Polskiej Ramy Kwalifikacji, charakterystyk drugiego stopnia dla poziomu 6 Polskiej Ramy Kwalifikacji oraz charakterystyk drugiego stopnia dla obszaru kształcenia w zakresie nauk społecznych dla i profilu ogólnoakademickiego poziomu 6 Polskiej Ramy Kwalifikacji.

Dla studiów drugiego stopnia na ocenianym kierunku studiów przyjęto 17 kierunkowych efektów kształcenia w zakresie wiedzy, 18 w zakresie umiejętności oraz 12 w zakresie kompetencji społecznych. Kierunkowe efekty kształcenia dla studiów drugiego stopnia zostały odniesione do uniwersalnych charakterystyk dla poziomu 7 Polskiej Ramy Kwalifikacji, charakterystyk drugiego stopnia dla poziomu 7 Polskiej Ramy Kwalifikacji oraz charakterystyk drugiego stopnia dla obszaru kształcenia w zakresie nauk społecznych dla i profilu ogólnoakademickiego poziomu 7 Polskiej Ramy Kwalifikacji. Efekty dla obu stopni studiów wykazują zgodność z wymienionymi charakterystykami PRK odpowiednio dla poziomu 6 i 7.

Przedmiotowe efekty kształcenia zostały określone w kartach przedmiotów. Sformułowano je w trzech zakresach – wiedzy, umiejętności i kompetencji społecznych. W zależności od przedmiotu w każdym z tych zakresów sformułowano od jednego do trzech efektów szczegółowych. Dla każdego z efektów przedmiotowych wskazano odniesienia do 1-2 efektów kierunkowych, zapewniając tym samym ich spójność. Program kształcenia przewiduje realizację wszystkich efektów kształcenia niezależnie od wybranej przez studenta specjalności. Przedmiotowe efekty kształcenia zostały określone i odpowiednio powiązane z efektami kierunkowymi także dla praktyki zawodowej.

Dla ocenianego kierunku studiów zostały sporządzone dwie matryce. Pierwsza zawiera zestawienie określające pokrycie obszarowych efektów kształcenia przez kierunkowe efekty kształcenia w zakresie nauk społecznych. Druga określa, w ramach jakich przedmiotów ujętych w planie studiów realizowane są kierunkowe efekty kształcenia w rozbiciu na efekty z zakresu wiedzy, umiejętności i kompetencji społecznych. Uwzględniono w szczególności realizację efektów kierunkowych w ramach praktyk zawodowych. W obu przypadkach stwierdzono wysoki stopień zgodności, czyli efekty przedmiotowe są oparte na dobrym rozłożeniu na przedmioty efektów kierunkowych i bardziej konkretnym oraz szczegółowym ich ujęciu.

W Raporcie samooceny wskazano, że zgodnie z Uchwałą Rady Wydziału Prawa, Administracji i Zarządzania z dnia 20 października 2016 r. strategicznymi obszarami badań naukowych realizowanych na Wydziale i bezpośrednio związanych z efektami kształcenia na kierunku Ekonomia są efekty odnoszące się do funkcjonowania administracji publicznej, ekonomii sektora publicznego, finansów, rachunkowości i ubezpieczeń, gospodarki i prawa wobec wyzwań współczesności oraz innowacyjności w gospodarce regionalnej. W zbiorze efektów kształcenia, zarówno studiów pierwszego, jak i drugiego stopnia nie wyodrębniono jednoznacznie efektów kształcenia związanych z przekazywaniem pogłębionej wiedzy, umiejętności i kompetencji społecznych niezbędnych do przygotowania studentów do prowadzenia działalności badawczej. Podano jedynie przedmioty, w ramach których następuje przygotowanie do prowadzenia badań bądź ma miejsce udział w nich i określono liczbę punktów przypisanych tym przedmiotom. Ponieważ w kartach przedmiotów sformułowano są

przedmiotowe efekty kształcenia, można na tej podstawie wnioskować o ewentualnie takim ich przypisaniu.

Kierunkowe i przedmiotowe efekty kształcenia przyjęte dla ocenianego kierunku studiów zostały sformułowane w sposób zrozumiały, z zastosowaniem terminologii właściwej dla dziedziny nauk i dyscyplin naukowych, do których zostały przyporządkowane. Sposób ich sformułowania pozwala na stworzenie skutecznego systemu weryfikacji stopnia realizacji każdego z efektów.

Program kształcenia na studiach pierwszego stopnia uwzględnia w ramach efektów kształcenia z zakresu umiejętności efekt dotyczący znajomości języka obcego (EKON1A_U011 posługuje się językiem obcym, po studiach stacjonarnych i niestacjonarnych na poziomie B2 według Europejskiego Systemu Opisu Kształcenia Językowego). Natomiast program kształcenia na studiach drugiego stopnia określa efekt kształcenia zakładający umiejętności językowe na poziomie B2+ (EKON2A_U011 ma umiejętności językowe w zakresie nauk ekonomicznych i dyscypliny ekonomia, zgodne z wymaganiami określonymi dla poziomu B2+ Europejskiego Systemu Opisu Kształcenia Językowego).

Efekty kształcenia dla kierunku Ekonomia dla studiów prowadzonych w formie stacjonarnej i niestacjonarnej są identyczne poza efektem odnoszącym się do wychowania fizycznego, który występuje tylko na studiach stacjonarnych pierwszego stopnia. Ta zbieżność efektów kształcenia występuje odpowiednio zarówno na studiach pierwszego, jak i drugiego stopnia.

Uzasadnienie, z uwzględnieniem mocnych i słabych stron

Koncepcja kształcenia na kierunku *ekonomia* jest wynikiem wieloletniej tradycji Wydziału w prowadzeniu badań i dydaktyki w tym zakresie. Koncepcja kształcenia przyjęta przez Wydział na ocenianym kierunku jest w pełni zgodna z misją i celami strategicznymi Wydziału i Uczelni. Oferta studiów na kierunku jest bardzo różnorodna, obejmuje kształcenia na I i II stopniu, na studiach stacjonarnych i niestacjonarnych. Udział interesariuszy wewnętrznych w opracowaniu koncepcji kształcenia jest znaczący, ale udział interesariuszy zewnętrznych zbyt niski. W komisjach i organach opracowujących są reprezentowane przez wszystkie grupy zawodowe Wydziału, co sprzyja zaangażowaniu społeczności w opracowanie koncepcji kształcenia.

Kierunkowe efekty kształcenia dla ocenianego kierunku studiów są spójne z charakterystykami określonymi w Polskiej Ramie Kwalifikacji, tak uniwersalnych, jak i dla obszaru nauk społecznych w odniesieniu do profilu ogólnoakademickiego, do którego został przyporządkowany kierunek. Szczegółowe efekty kształcenia zostały sformułowane dla wszystkich przedmiotów ujętych w programie kształcenia i są spójne z efektami kierunkowymi. Spójność ta została wskazana w matrycach efektów kształcenia poprzez określenie w ramach jakiego przedmiotu (jakich przedmiotów) jest realizowany każdy z efektów kierunkowych. W zbiorze efektów kształcenia ocenianego kierunku studiów nie zostały natomiast jednoznacznie wskazane efekty kierunkowe i przedmiotowe związane z pogłębioną wiedzą i umiejętnościami niezbędnymi dla prowadzenia działalności badawczej w dyscyplinach nauki, do których został przyporządkowany kierunek. Zarówno na studiach pierwszego jak i drugiego stopnia sformułowano efekt kierunkowy i efekty przedmiotowe odnoszące się do języka obcego.

Kierunkowe i przedmiotowe efekty kształcenia sformułowane są w sposób przystępny, z zastosowaniem terminologii odpowiadającej dyscyplinom nauki, do których przyporządkowano kierunek studiów. Sposób ich sformułowania pozwala na stworzenie skutecznego systemu weryfikacji stopnia realizacji każdego z efektów. Efekty kształcenia dla ocenianego kierunku studiów są takie same dla obydwu ich form – stacjonarnej i niestacjonarnej.

Dobre praktyki

Zalecenia

Określić efekty kształcenia związane z pogłębioną wiedzą, umiejętnościami badawczymi oraz kompetencjami niezbędnymi w działalności badawczej w dziedzinie nauki i dyscyplinach, do których został przyporządkowany oceniany kierunek studiów.

Kryterium 2. Program kształcenia oraz możliwość osiągnięcia zakładanych efektów kształcenia

- 2.1. Program i plan studiów - dobór treści i metod kształcenia
- 2.2. Skuteczność osiągania zakładanych efektów kształcenia
- 2.3. Rekrutacja kandydatów, zaliczanie etapów studiów, dyplomowanie, uznawanie efektów kształcenia oraz potwierdzanie efektów uczenia się

Analiza stanu faktycznego i ocena spełnienia kryterium 2

2.1.

Plan studiów pierwszego stopnia na strukturę modułową. Składa się on z następujących modułów: ogólnouczelnianego, podstawowego/kierunkowego, dyplomowego, specjalnościowego i fakultatywnego. Na studiach pierwszego stopnia wprowadzono przy tym 5 modułów specjalnościowych i 5 fakultatywnych. Moduł ogólnouczelniany realizowany jest w wymiarze 349 godzin na studiach stacjonarnych i 184 godzin na studiach niestacjonarnych. Dla obydwu form studiów przewidziane jest w ramach tego modułu uzyskanie 18 punktów ECTS. Moduł kształcenia podstawowego i kierunkowego obejmuje przedmioty realizowane odpowiednio do formy studiów w wymiarze 1155 i 613 godzin (106 ECTS). Moduł dyplomowy składający się z seminarium i proseminarium obejmuje 105 (55) godzin i 14 ECTS. Moduły specjalnościowe dla każdej z oferowanych specjalności mają identyczny wymiar godzinowy 345 (225) godzin i 40 ECTS. Można tu dotrzeć przeszacowanie nakładu pracy studenta. Moduł przedmiotów do wyboru (fakultatywny) ma wymiar 30 (10) godzin, do których przypisano 2 ECTS. Treści programowe określone w module podstawowym/kierunkowym dotyczą przedmiotów bezpośrednio związanych z ekonomią. Natomiast w ramach specjalności studenci mają możliwość uzyskania dodatkowej wiedzy i umiejętności wykraczających poza przedmioty podstawowe i kierunkowe.

Kształcenie z zakresu języka obcego (angielskiego) trwa przez cztery semestry i obejmuje 120 godzin na studiach stacjonarnych i 90 na niestacjonarnych.

Na ocenianym kierunku studiów oferowane są następujące specjalności: Ekonomika finansów i bankowości; Finanse publiczne i skarbowość; Ekonomia przedsiębiorstwa; Ekonomia rynku globalnego; Analityk rynku i biznes controlling. Wszystkie, poza pierwszą (o czym poniżej), pod względem treści programowych są zgodne z zakresem wiedzy dyscyplin, do których przyporządkowano oceniany kierunek studiów.

Sekwencja przedmiotów realizowanych na studiach pierwszego stopnia jest następująca. Przedmioty ogólnouczelniane o charakterze przygotowującym do procesu uczenia się realizowane są w pierwszym i drugim semestrze, nauka języka obcego prowadzona jest od semestru pierwszego do czwartego włącznie, przedmioty humanistyczne realizowane są w semestrach 1, 2 i 5. Przedmioty podstawowe i kierunkowe rozłożone są zgodnie z występującymi pomiędzy nimi powiązaniem merytorycznymi w semestrach od pierwszego do piątego. Proseminarium odbywa się w semestrze trzecim a seminarium dyplomowe od czwartego do szóstego. Przedmioty specjalnościowe realizowane są w semestrach 3-6, a fakultatywne 5-6.

Praktyka zawodowa ujęta jest w semestrze czwartym. Taka sekwencja realizacji przedmiotów jest uzasadniona.

Plan studiów drugiego stopnia ma także strukturę modułową składającą się z następujących modułów: ogólnouczelniany, podstawowy/kierunkowy, dyplomowy, specjalnościowy oraz fakultatywny. W planie studiów przyjęto możliwość wyboru spośród 5 modułów specjalnościowych i 5 fakultatywnych. Moduł ogólnouczelniany realizowany jest w wymiarze 140 godzin na studiach stacjonarnych i 90 godzin na studiach niestacjonarnych. Dla obydwu form studiów przewidzianych jest 9 punktów ECTS. Moduł kształcenia podstawowego i kierunkowego obejmuje przedmioty realizowane odpowiednio do formy studiów w wymiarze 285 i 170 godzin (41 ECTS). Wskazuje to na jeszcze większe przeszacowanie nakładu pracy studenta niż na studiach pierwszego stopnia. Moduł dyplomowy składający się z seminarium i proseminarium obejmuje 120 (60) godzin i 20 ECTS. Moduły specjalnościowe dla każdej z oferowanych specjalności mają identyczny wymiar godzinowy 345 (160-168) godzin i 48 ECTS. Moduł przedmiotów do wyboru (fakultatywny) ma wymiar 30 (8) godzin, do których przypisano 2 ECTS.

Kształcenie z zakresu języka obcego (opcjonalnie angielskiego, niemieckiego, rosyjskiego) trwa przez dwa semestry i obejmuje 60 godzin na studiach stacjonarnych i 30 na niestacjonarnych.

Na studiach drugiego stopnia oferowanych jest 5 specjalności: Biznes międzynarodowy; Ekonomika przemysłu i usług; Gospodarka lokalna i finanse samorządowe; Doradztwo podatkowe oraz Ekonomika zasobów ludzkich. Specjalności te względem treści programowych są zgodne z zakresem wiedzy dyscyplin, do których przyporządkowano oceniany kierunek studiów.

Sekwencja przedmiotów realizowanych na studiach drugiego stopnia jest następująca. Nauka języka obcego prowadzona jest przez dwa pierwsze semestry, a pozostałe przedmioty ogólnouczelniane realizowane są w trzecim semestrze. Przedmioty podstawowe i kierunkowe rozłożone są zgodnie z występującymi pomiędzy nimi powiązaniem merytorycznymi w semestrach od pierwszego do czwartego. Seminarium magisterskie odbywa się przez wszystkie semestry. Przedmioty specjalnościowe realizowane są w semestrach 1-4, a fakultatywne w semestrze drugim.

Na studiach stacjonarnych pierwszego stopnia zajęcia w formie wykładów stanowią 56% ich ogólnego wymiaru godzin, a na studiach niestacjonarnych 53%. Natomiast na studiach drugiego stopnia udział zajęć wykładowych wynosi odpowiednio 56 i 54%.

Na ocenianym kierunku studiów stosowane są zarówno metody podawcze, jak i metody aktywizujące. Do najczęściej stosowanych metod podawczych należą: wykład informacyjny (konwencjonalny), wykład problemowy, wykład konwersatoryjny. Natomiast najczęściej stosowanymi metodami w większym stopniu aktywizującym studentów są metody poszukujące (samodzielnego uczenia się), w tym: metoda problemowa, metoda sytuacyjna oraz ćwiczenia oparte na wykorzystaniu różnych źródeł wiedzy (teksty źródłowe, filmy), studium przypadku. W pewnym stopniu przygotowują one do prowadzenia badań naukowych.

Liczebność grup studenckich jest uregulowana w Zarządzeniu Nr 39/2015 Rektora UJK w Kielcach z dnia 25.05.2015 r. Przewiduje ono, że wykłady odbywają się w grupach obejmujących dla wszystkich studentów danego kierunku, poza wykładami specjalnościowymi, które liczą do 20 osób. Taka sama liczebność została przyjęta dla grup ćwiczeniowych i językowych. Natomiast grupy laboratoryjne i seminaryjne powinny liczyć maksymalnie 12 osób. Ze względu na małą liczebność roczników na ocenianym kierunku studiów wynoszącą 50-70 osób na studiach stacjonarnych i 14-34 na studiach niestacjonarnych zajęcia wykładowe organizowane są dla całych roczników. W trakcie spotkania z ZO PKA studenci studiów niestacjonarnych zwrócili uwagę na bardzo ograniczony wybór promotorów prac dyplomowych

– możliwość wyboru jednego z dwóch proponowanych promotorów. Studenci nie mają możliwości wyboru opiekuna spoza wskazanych. W przypadku gdy zainteresowania naukowe studenta nie są zbieżne ze specjalnością opiekuna, student ma ograniczone możliwości merytorycznej konsultacji pracy. Należy zwrócić uwagę na to, że ograniczony wybór wynika m. in. z dużej liczby dyplomantów przypadających na jednego promotora.

Program studiów pierwszego stopnia na kierunku Ekonomia przewiduje realizację praktyk zawodowych, które mają charakter obligatoryjny i stanowią integralną część planu studiów i procesu kształcenia. Praktyka zawodowa na kierunku trwa 120 godzin i jest realizowana przez studentów studiów stacjonarnych i niestacjonarnych na drugim roku studiów. Organizacja praktyk zawodowych podlega przepisom określonym w Regulaminie praktyki studenckiej Uniwersytetu Jana Kochanowskiego w Kielcach. Zgodnie z przyjętymi dla niej celami podczas praktyki student powinien poszerzać wiedzę z zakresu objętego studiami oraz zbierać materiały niezbędne do napisania pracy licencjackiej. Zasadniczym celem praktyk studenckich jest zintegrowanie nabytej w trakcie studiów wiedzy oraz jej skonfrontowanie z rzeczywistą działalnością i organizacją pracy w różnych przedsiębiorstwach ze szczególnym uwzględnieniem zagadnień związanych z ekonomią. Student powinien zapoznać się z zasadami funkcjonowania przedsiębiorstw, instytucji, jednostek administracji oraz organizacji społeczno-gospodarczych oraz zdobyć doświadczenia w zakresie indywidualnego i zespołowego realizowania obowiązków zawodowych. Odbywanie przez studentów ocenianego kierunku praktyk zawodowych w takich podmiotach, jak przedsiębiorstwa produkcyjne, handlowe i usługowe, organach administracji państwowej i samorządowej, instytucjach i organizacjach prowadzących działalność gospodarczą zapewnia możliwość realizacji wskazanych celów praktyk zawodowych i wskazuje na trafność doboru miejsc ich odbywania. Regulamin studenckich praktyk zawodowych dopuszcza także możliwość odbywania przez studentów praktyk nieobowiązkowych, nieujętych w obowiązujących dla danego kierunku standardach kształcenia. Decyzje w tej sprawie, podejmuje Dziekan za zgodą Rektora. Na studiach stacjonarnych praktyki odbywa zdecydowana większość studentów, tylko pojedyncze osoby uzyskują ich zaliczenie na podstawie udokumentowanego doświadczenia zawodowego zgodnego z programem praktyki. Na studiach niestacjonarnych ok. 30 proc. studentów uzyskuje zaliczenie praktyki na podstawie pracy zawodowej, ok. 10 proc. mimo zatrudnienia nie ma takiej możliwości ze względu na jego niezgodność z efektami kształcenia przyjętymi dla praktyk i podobnie jak pozostali studenci uczestniczą w praktyce zawodowej.

Zajęcia na studiach stacjonarnych organizowane są od poniedziałku do środy bądź czwartku. W piątki z reguły nie są planowane. Ich rozkład w trakcie tygodnia i w poszczególnych dniach jest różny. Większość zajęć odbywa się od godzin porannych (8.00) do godzin południowych (17.50). Większość zajęć odbywa się w blokach 2 godzinnych. Pomiędzy poszczególnymi zajęciami planowane są 10-minutowe przerwy. Zajęcia na studiach niestacjonarnych organizowane są w ramach zjazdów piątkowo-sobotnio-niedzielnymi. Większość zajęć odbywa się przy tym w soboty i niedziele. W trakcie semestru organizowanych jest 6-8 zjazdów. Rozkład zajęć w poszczególnych dniach jest silnie zróżnicowany. W soboty i niedziele zajęcia rozpoczynają się z reguły o godzinie 8.00 i trwają do godzin wieczornych (17.00-18.00). Większość zajęć odbywa się w blokach 3 godzin lekcyjnych. Pomiędzy poszczególnymi zajęciami planowane są z reguły 10 minutowe przerwy. Na ocenianym kierunku studiów nie są prowadzone zajęcia z wykorzystaniem metod i technik kształcenia na odległość.

Studia pierwszego stopnia trwają trzy lata (6 semestrów). Plan studiów pierwszego stopnia obejmuje realizację zajęć dydaktycznych w łącznym wymiarze 1984 godzin, a studiów niestacjonarnych w wymiarze 1087 godzin niezależnie od specjalności. Plan studiów pierwszego

stopnia przewiduje, zarówno dla studiów stacjonarnych, jak i niestacjonarnych, że do uzyskania kwalifikacji związanych z ocenianym kierunkiem studiów niezbędne jest zgromadzenie 180 punktów ECTS. Do zajęć dydaktycznych wymagających bezpośredniego udziału nauczycieli akademickich i studentów przyporządkowano 100 punktów, do modułów zajęć związanych z prowadzonymi badaniami naukowymi w dziedzinie nauk ekonomicznych służących zdobywaniu przez studenta pogłębionej wiedzy oraz umiejętności prowadzenia badań naukowych 93 punkty, do zajęć z obszarów nauk humanistycznych 5 punktów, do przedmiotów do wyboru 56 punktów i do praktyk zawodowych także 5 punktów ECTS. W każdym semestrze student dla realizacji przyjętych efektów kształcenia musi uzyskać co najmniej 30 punktów ECTS.

Studia drugiego stopnia trwają dwa lata (4 semestry). Plan studiów pierwszego stopnia obejmuje realizację zajęć dydaktycznych w łącznym wymiarze 920 godzin, a studiów niestacjonarnych w wymiarze 496 godzin. Plan studiów drugiego stopnia przewiduje uzyskanie przez absolwenta łącznie 120 punktów ECTS. Do zajęć dydaktycznych wymagających bezpośredniego udziału nauczycieli akademickich i studentów przyporządkowano 61 punktów, do modułów zajęć związanych z prowadzonymi badaniami naukowymi w dziedzinie nauk ekonomicznych służących zdobywaniu przez studenta pogłębionej wiedzy oraz umiejętności prowadzenia badań naukowych 70 punktów, do zajęć z obszarów nauk humanistycznych 5 punktów, do przedmiotów do wyboru 70 punktów. Także na studiach drugiego stopnia student dla realizacji przyjętych efektów kształcenia musi w każdym semestrze uzyskać co najmniej 30 punktów ECTS.

Nakład pracy przewidziany dla realizacji efektów kształcenia odnoszących się do poszczególnych przedmiotów został określony w kartach przedmiotów. Jest on określony odrębnie dla studiów stacjonarnych i niestacjonarnych, przy zachowaniu tej samej liczby punktów ECTS, lecz różnej strukturze elementów kalkulacji nakładu pracy studenta. Kalkulacja nakładu pracy składa się przy tym z dwóch części: liczby godzin realizowanych przy bezpośrednim udziale nauczyciela oraz samodzielnej pracy studenta. W ramach pierwszej z tych części z odpowiednim dostosowaniem do przedmiotu ujęto takie elementy, jak udział w wykładach, ćwiczeniach, konwersatoriach, laboratoriach, udział w egzaminie/kolokwium zaliczeniowym, konsultacje zadania domowego/projektu. Natomiast w ramach drugiej części: przygotowanie do wykładu, ćwiczeń, konwersatorium, laboratorium, przygotowanie do egzaminu/kolokwium, zebranie materiałów do projektu, kwerendę internetową, opracowanie prezentacji multimedialnej oraz ewentualnie realizację innych zadań. Przeliczenia nakładu czasu wyrażonego w godzinach na punkty ECTS dokonano wg reguły 25 godzin = 1 punkt ECTS. Takie określenie czasu studiów, liczby godzin przeznaczonych na poszczególne przedmioty i moduły oraz ich przeliczenie na punkty ECTS stwarza możliwość osiągnięcia efektów kształcenia przyjętych dla ocenianego kierunku studiów, w tym efektów przedmiotowych. Wskazuje jednak na przeszacowanie pracochłonności w części dotyczącej pracy własnej studenta w stopniu wywołującym niezgodność z ustawową definicją studiów stacjonarnych.

Treści programowe dla każdego z przedmiotów określone zostały w jego karcie. W przypadku realizacji przedmiotu w formie wykładu i ćwiczeń zostały one formułowane odrębnie dla każdej z tych form. Treści programowe podano w zakresie odpowiednio rozwiniętym, z reguły kilkunastu zagadnień. Są one spójne z efektami kształcenia określonymi dla danego przedmiotu i całego kierunku studiów.

Zgodnie z kartą przedmiotu treści programowe dla praktyki zawodowej obejmują zapoznanie się studenta z instytucją lub przedsiębiorstwem, prawnymi podstawami jego działalności, zakresem działalności jednostki organizacyjnej, w której odbywana jest praktyka, strukturą organizacyjną instytucji i podziałem zadań między jej jednostki organizacyjne, statutem i regulaminem, na podstawie których jednostka realizuje swoje zadania, zasadami zarządzania i organizacją pracy, ze specyfiką pracy biurowej, sposobem jej organizacji, posiadanym sprzętem i sposobem korzystania z niego, strukturami i działaniami marketingowymi, działalnością w

obszarze rachunkowości i finansów, pracą na poszczególnych stanowiskach: administracyjnych, finansowo-księgowych, w dziale marketingu, w dziale kadr, itd. Taki zakres treści programowych jest spójny z efektami kształcenia przewidzianymi dla praktyki zawodowej i odpowiada oczekiwaniom kwalifikacjom w zawodzie ekonomisty. Miejsca praktyk dobrano tak, że umożliwiają realizację tego programu.

Treści programowe w zakresie znajomości języka obcego na studiach pierwszego stopnia obejmują w szczególności treści leksykalne z zakresu słownictwa specjalistycznego związanego z ocenianym kierunkiem studiów zgodne z sylabusem obowiązujących podręczników dla poziomu B2. Student opanowuje również treści gramatyczne i funkcje językowe zgodne z wymaganiami Europejskiego Systemu Opisu Kształcenia Językowego Rady Europy przyjętymi dla poziomu B2. Na studiach drugiego stopnia treści programowe z języka obcego obejmują treści leksykalne uwzględniające elementy słownictwa specjalistycznego związanego z kierunkiem studiów oraz treści gramatyczne i funkcje językowe zgodne z sylabusem podręczników przewidzianych dla poziomu B2+ i wymaganiami Europejskiego Systemu Opisu Kształcenia Językowego Rady Europy.

W kartach przedmiotów podana została literatura podstawowa i uzupełniająca. Wskazuje ona na treści programowe z danego przedmiotu. Analiza treści i zalecanej literatury w odniesieniu do większości przedmiotów nie budzi zastrzeżeń i wskazuje na ich zgodność z aktualnym stanem wiedzy oraz praktyki badawczej w dziedzinie i dyscyplinach, do których został przyporządkowany oceniany kierunek studiów. Należy jednak wskazać, że w odniesieniu do niektórych przedmiotów literatura ta nie jest w pełni aktualna (np. dla przedmiotu Bankowość inwestycyjna wskazano jako pozycje literatury podstawowej prace z lat 1996 i 2003). Można mieć również zastrzeżenia co do adekwatności treści programowych całej specjalności, w ramach której realizowany jest ten przedmiot, na który składają się Prawo wekslowe, czekowe i dewizowe, Finanse Unii Europejskiej I, Etyka w działalności gospodarczej, Prawo bankowe, Strategie marketingowe banków, Bankowość inwestycyjna. Specjalność ta nosi nazwę Ekonomika finansów i bankowości. Po pierwsze nieuzasadnione są określenia „ekonomika finansów” i „ekonomika bankowości”; po drugie dyskusyjny jest sens uczenia studentów prawa wekslowego, czekowego, skoro te instrumenty finansowe są już w dość ograniczonym stopniu stosowane w praktyce czy bankowości inwestycyjnej, która nie jest w Polsce rozwinięta; po trzecie nie ma wyraźnego związku przedmiotu Bankowość inwestycyjna z ujętymi w jego treściach programowych zagadnieniami: Substytucja produktów bankowych: depozytowych i kredytowych oraz Banki specjalistyczne: hipoteczne, samochodowe. Nie powinno występować się zagadnienie Pozostałe usługi bankowości inwestycyjnej, skoro brak jest zagadnienia omawiającego podstawowe produkty i usługi tej bankowości.

Program kształcenia ocenianego kierunku studiów przewiduje, że łączna liczba punktów ECTS, którą student powinien uzyskać w ramach zajęć związanych z prowadzonymi badaniami naukowymi w dziedzinie nauki, do której został on przyporządkowany wynosi 93. W programie kształcenia na studiach studia pierwszego stopnia obowiązującym od roku akademickiego 2017/2018 zamieszczony został *Wykaz zajęć służących zdobywaniu przez studenta pogłębionej wiedzy oraz umiejętności prowadzenia badań naukowych*. Obejmuje on następujące przedmioty:

1. Prawo
2. Mikroekonomia (przedmiot prowadzony w języku angielskim)
3. Makroekonomia (przedmiot prowadzony w języku angielskim)
4. System podatkowy i celny w Polsce
5. Polityka gospodarcza
6. Analiza koniunktury gospodarczej i badanie rynków
7. Proseminarium
8. Seminarium licencjackie
9. Wykład monograficzny I

10. Wykład monograficzny I
11. Prawo wekslowe, czekowe i dewizowe
12. Finanse Unii Europejskiej I
13. Etyka w działalności gospodarczej
14. Prawo bankowe
15. Strategie marketingowe banków
16. Bankowość inwestycyjna
17. Praktyki
18. Zastosowanie technik informatycznych w gospodarce.

Dobór większości z tych przedmiotów wydaje się niewłaściwy z co najmniej kilku punktów widzenia. Po pierwsze, przedmioty podane pod numerami 11-16 są przedmiotami z jednej ze specjalności (powyżej poddano ją krytycznej ocenie). Po drugie, trzy przedmioty odnoszą się do dyscypliny prawo, a nie dyscyplin, do których przyporządkowano oceniany kierunek studiów. Po trzecie, w planie studiów nie ma przedmiotu Prawo, lecz Podstawy prawa, który podobnie jak Mikroekonomia i Makroekonomia, Polityka gospodarcza jest przedmiotem o charakterze podstawowym nastawionym na przekaz podstawowej, a nie pogłębionej wiedzy, na co wskazują treści programowe przyjęte dla tych przedmiotów. Taki dobór przedmiotów jest nietrafny z punktu widzenia osiągnięcia efektów kształcenia związanych przygotowaniem studentów do prowadzenia badań. Pozostaje on przy tym w sprzeczności ze wskazaniem jednostki zakresu przedmiotowego efektów kształcenia powiązanych z prowadzonymi badaniami naukowymi i służących do przekazania pogłębionej wiedzy (por. kryterium 1.3).

Program studiów drugiego stopnia przewiduje, że liczba punktów ECTS, którą student powinien uzyskać w ramach zajęć związanych z prowadzonymi badaniami naukowymi w dziedzinie nauki, do której przyporządkowano oceniany kierunek studiów wynosi 70. W tym przypadku jest to 14 przedmiotów, a wśród nich Ryzyko w działalności gospodarczej, Strategie rozwoju regionalnego i lokalnego, Małe i średnie firmy w rozwoju regionalnym, Innowacyjność przedsiębiorstw, Zarządzanie projektami, Aplikowanie o fundusze Unii Europejskiej, Regionalne determinanty rozwoju przemysłu i usług, Metody oceny projektów gospodarczych czy seminarium magisterskie, co do których nie ma wątpliwości możliwości ich powiązania z badaniami naukowymi.

W programie studiów pierwszego stopnia ujęte są przedmioty podlegające wyborowi, dla których liczba punktów ECTS uzyskiwanych przez studenta 56, tj. powyżej wymaganych przepisami 30% ich łącznej liczby. Dla studiów drugiego stopnia liczba punktów ECTS związanych z przedmiotami do wyboru wynosi 70 i również przekracza ten wskaźnik.

Indywidualizacja stosowanych na ocenianym kierunku studiów metod kształcenia na UJK jest możliwa na podstawie Regulaminu Studiów UJK. Przewiduje on indywidualizację organizacji studiów (IOS) oraz indywidualny program kształcenia. Decyzję dotyczącą IOS podejmuje dziekan Wydziału, na wniosek studenta, po zasięgnięciu opinii kierownika jednostki organizacyjnej prowadzącej dany kierunek studiów. W roku akademickim 2017/2018 z indywidualnej organizacji studiów na kierunku Ekonomia korzystało na studiach stacjonarnych 5 studentów na pierwszym roku studiów drugiego stopnia i 9 studentów na drugim roku studiów drugiego stopnia. Osoby niepełnosprawne mogą wnioskować do dziekana Wydziału o zmianę sposobu uczestnictwa w zajęciach oraz zmiany organizacji sesji egzaminacyjnych.

W jednostce prowadzącej oceniany kierunek studiów funkcjonuje wielopłaszczyznowy system opieki nad studentami i wsparcia dydaktycznego. Podstawowe zadania w tym zakresie realizowane są w ramach zajęć dydaktycznych, a zwłaszcza seminariów dyplomowych. Nauczyciele akademicy są dostępni także dyżurach i konsultacjach. Praktykowane są również kontakty poprzez pocztę elektroniczną. Studenci mogą także korzystać ze wsparcia udzielanego przez opiekunów poszczególnych roczników, którzy co najmniej raz w semestrze odbywają

spotkanie ze studentami. Dodatkowo, w miarę potrzeb organizowane są spotkania dyrekcji Instytutu ze studentami.

W Uczelni powołano pełnomocnika rektora ds. Osób Niepełnosprawnych oraz Uniwersyteckie Centrum Wsparcia i Rehabilitacji, którego zadaniem jest pomoc w koordynacji działań zmierzających do likwidacji barier mentalnych, komunikacyjnych i architektonicznych, uniemożliwiających osobom niepełnosprawnym udział w życiu społeczności akademickiej, rozpoznawanie potrzeb, problemów i oczekiwań studentów niepełnosprawnych, reprezentowanie ich interesów przed organami uczelni i na zewnątrz, zapewnienie wsparcia i opieki. Centrum organizuje również konferencje tematyczne oraz podejmuje temat zatrudnialności absolwentów z niepełnosprawnościami, co ocenia się pozytywnie. Student może wnioskować o wsparcie w formie Indywidualnego Planu Studiów zgodnie z zapisami w Regulaminie Studiów. Mając na względzie dotychczasowe doświadczenia jednostki należy uznać poziom wsparcia dla osób niepełnosprawnych za odpowiedni. Uczelnia w miarę potrzeb może zaopatrzyć studenta w niezbędny sprzęt ułatwiający naukę, m.in. specjalistyczne oprogramowanie komputerowe, dyktafon itp. oraz zapewnić wsparcie w postaci specjalistycznego transportu lub usług tłumacza migowego. Zapewnione są również równe szanse w procesie uczenia się, poprzez m.in. indywidualne dostosowanie formy prowadzenia i/lub zaliczania zajęć.

2.2.

Ocena skuteczności osiągnięcia efektów kształcenia przyjętych dla ocenianego kierunku studiów odbywa się zgodnie z procedurą opisaną w Wydziałowym Systemie Zapewnienia Jakości Kształcenia. Metody weryfikacji stopnia osiągnięcia efektów kształcenia stosowane na kierunku Ekonomia podane zostały w kartach przedmiotów. Najczęściej stosowanymi metodami weryfikacji efektów kształcenia uzyskiwanych w procesie kształcenia na poziomie przedmiotu/modułu należą: egzaminy przeprowadzane w formie ustnej, opisowej, testowej oraz zaliczenia, także prowadzone jako ustne, opisowe i testowe, kolokwia, przygotowanie referatu, przygotowanie i obrona projektu, wykonanie sprawozdań laboratoryjnych. Studenci studiów pierwszego stopnia zdają w trakcie studiów 15 egzaminów, w tym 13 z przedmiotów podstawowych i kierunkowych, z języka obcego i jednego przedmiotu specjalnościowego. Pozostałe przedmioty kończą się zaliczeniem z oceną. Natomiast na studiach drugiego stopnia 19, w tym większość podstawowych i kierunkowych oraz specjalnościowych przedmiotów kończy się egzaminem, a pozostałe zaliczeniem z oceną. Taki dobór form weryfikacji i oceny efektów kształcenia jest zasadny.

Na podstawie opinii studentów, wyrażanych podczas spotkania z ZO PKA, należy stwierdzić, że w procesie sprawdzania i oceny efektów kształcenia są zachowywane zasady bezstronności, rzetelności oraz przejrzystości wyników. Jest to zapewnione m.in. poprzez stawianie takich samych wymagań wszystkim grupom studenckim i przestrzeganie kryteriów oceny zawartych w sylabusach. Ponadto metody stosowane do weryfikacji stopnia osiągnięcia zakładanych efektów kształcenia są zgodne z rodzajem sprawdzanej wiedzy, umiejętności i kompetencji społecznych. ZO PKA pozytywnie ocenia zasady i dobór metod sprawdzania stopnia osiągnięcia zakładanych efektów kształcenia. Pomimo to z przeglądu prac etapowych wynika niewysoki poziom wymagań i przesadnie łagodne ocenianie, a nawet stwierdzano przypadki niezgodności zakresu egzaminu z sylabusem. Wiele z tych prac realizowanych jest w formie testów bądź pytań opisowych, co sprawia, że pozwalają na weryfikację efektów kształcenia w zakresie wiedzy, a w mniejszym stopniu z zakresu umiejętności.

Studenci są informowani o metodach i kryteriach oceny ich osiągnięć na początku semestru lub w czasie pierwszych zajęć w danym semestrze. Dokładne terminy przeprowadzania kolokwium i egzaminów są ustalane przez prowadzącego zajęcia w porozumieniu z grupą

studentką w trakcie trwania semestru oraz przed sesją egzaminacyjną. Na podstawie opinii studentów należy stwierdzić, że mają oni zapewniony odpowiedni czas przeznaczony na weryfikację wiedzy i umiejętności nabytych w czasie zajęć, a rozkład zaliczeń i egzaminów w czasie semestru i sesji egzaminacyjnej umożliwia właściwe przygotowanie się do egzaminów i odpoczynek pomiędzy kolejnymi sprawdzianami wiedzy.

Weryfikacja osiągnięcia efektów kształcenia z języka obcego na studiach pierwszego stopnia przewiduje zaliczenie z oceną po każdym semestrze nauki oraz uczelniany egzamin certyfikacyjny na poziomie B2 po zakończeniu kursu językowego. Nauka języka obcego na drugim stopniu studiów kończy się na studiach stacjonarnych egzaminem na poziomie B+, a na studiach niestacjonarnych zaliczeniem z oceną.

Zgodnie z Regulaminem studenckich praktyk zawodowych w Instytucie Prawa, Ekonomii i Administracji organizacją praktyk i nadzorem nad ich przebiegiem zajmuje się instytutowy opiekun studenckich praktyk zawodowych. System kontroli przebiegu praktyk na kierunku ekonomia obejmuje następujące elementy:

- zapoznanie studentów z regulaminem praktyk – do 31 marca roku akademickiego,
- wybór miejsca odbywania praktyki, uzyskanie zgody opiekuna praktyk – do końca kwietnia roku akademickiego.
- dostarczenie dokumentów i zaliczenie praktyki zawodowej – do 17 września roku akademickiego.

Warunkiem uzyskania zaliczenia praktyk zawodowych jest przedłożenie następujących dokumentów: porozumienia, karty praktykanta, zaświadczenia o odbyciu praktyki oraz sprawozdania. Na tej podstawie efekty kształcenia związane z praktykami zawodowymi weryfikowane są przez instytutowych opiekunów praktyk. Ocena wystawiana na zaliczenie praktyki zawodowej jest zwykle zgodna z oceną zakładowego opiekuna praktyk. Czynności opisane w dzienniczkach praktyk wskazują, że studenci na praktykach zawodowych są w stanie zrealizować program praktyki i związane z nią efekty kształcenia, a przedstawiona procedura i dokumentacja pozwala na ocenę tej realizacji.

Całościowa weryfikacja efektów kształcenia dokonywana jest w ramach procesu dyplomowania. Na ocenę końcową wystawianą na dyplomie składa się w 50% średnia arytmetyczna ocen z wszystkich egzaminów i zaliczeń przedmiotów ujętych w planie studiów oraz po 25% średnia ocen z recenzji pracy dyplomowej i średnia ocen z egzaminu dyplomowego.

Analiza tematów prac licencjackich i magisterskich złożonych na studiach stacjonarnych i niestacjonarnych w roku akademickim 2017/2018 wskazuje, że z pewnymi wyjątkami odpowiadają one zakresowi dyscyplin, do których przyporządkowany został oceniany kierunek studiów. Większość prac ma związek z dyscypliną ekonomia wskazaną jako wiodąca i dyscypliną finanse wskazaną jako pomocnicza.

Działalność naukowa studentów odbywa się przede wszystkim w ramach kół naukowych. Obecnie w Instytucie Prawa, Ekonomii i Administracji działają aktywnie dwa koła tj. SKN Koncept i SKN Studentów Prawa. Związane merytorycznie z ocenianym kierunkiem studiów SKN Koncept jest corocznie organizatorem i współorganizatorem wielu przedsięwzięć o charakterze naukowym. Jest organizatorem cyklicznych edycji Warsztatów Przedsiębiorczości (w 2017 r odbyła się 13 edycja) oraz Akademii Młodego Inwestora (w 2017 r odbyła się 10 edycja). Każdego roku członkowie Koła uczestniczą w licznych konferencjach naukowych, seminariach i warsztatach, przygotowując na nie referaty. Trzykrotnie uczestniczyli w międzynarodowych konferencjach naukowych dla studentów i młodych naukowców zorganizowanych przez Dniepropietrowski Uniwersytet Ekonomii i Prawa w Krzemieńczuku na Ukrainie. Studenci kierunku Ekonomia są autorami lub współautorami wielu publikacji naukowych, będących efektem prowadzonych projektów badawczych. Do ich osiągnięć należą także zwycięstwa w konkursach organizowanych na szczeblu regionalnym i ogólnopolskim,

uzyskiwanie stypendiów MNiSW. Aktywność naukowa studentów jest zgodna z koncepcją i efektami kształcenia przyjętymi dla ocenianego kierunku studiów.

Absolwenci studiów pierwszego i drugiego stopnia ocenianego kierunku studiów przygotowani są do wykonywania zawodu ekonomisty. Stwarza im to możliwość podejmowania pracy w różnych komórkach organizacyjnych przedsiębiorstw i instytucji. Są oni wyposażeni w wiedzę z zakresu gospodarowania zasobami materialnymi, ludzkimi i finansowymi oraz umiejętność posługiwania się narzędziami analitycznymi, informatycznymi oraz korzystania z technik komunikowania się z otoczeniem w miejscu pracy, posługiwania się dostępnymi środkami informacji i techniki biurowej. Nabywają również kompetencje do uczestniczenia w pracy grupowej oraz organizowania i kierowania niewielkimi zespołami. Proces kształcenia zapewnia także przekazanie wiedzy niezbędnej do zorganizowania i podjęcia własnej aktywności zawodowej polegającej na prowadzeniu działalności gospodarczej. Absolwent jest przygotowany zarówno do aktywności gospodarczej w gospodarce regionalnej, jak i na rynku europejskim. Takie kwalifikacje zawodowe znajdują zapotrzebowanie na rynku pracy.

Efekty kształcenia realizowane w programie studiów pierwszego stopnia pozwalają na podejmowanie kształcenia na studiach drugiego stopnia w macierzystej bądź innych uczelniach. Podobnie jak absolwenci studiów drugiego stopnia są przygotowani do podejmowania studiów podyplomowych czy zdobywania innych kwalifikacji związanych z zawodem ekonomisty.

Kryteria oceny stopnia osiągnięcia efektów kształcenia zostały określone w karcie każdego przedmiotu odrębnie dla form zajęć, w jakich przedmiot jest prowadzony (wykład/ćwiczenia). Kryteria te określają, jaki jest wymagany procent maksymalnej liczby możliwych do uzyskania punktów, aby mogła być wystawiona ocena w skali od 2 do 5. W ramach każdego z kryterium uwzględniono stosowane dla danego przedmiotu i formy zajęć metody weryfikacji osiągnięcia efektów kształcenia (np. aktywność na zajęciach, przygotowanie prezentacji/projektu, kolokwium pisemne). Takie zasady i procedury pozwalają na zapewnienie przejrzystości i wiarygodności sprawdzania i oceny efektów kształcenia i porównywalność wyników.

Uczelnia podejmuje działania mające zapobiegać zachowaniom nieetycznym i niezgodnym z prawem. Odnosi się to zarówno do procesu weryfikacji realizacji efektów kształcenia w trakcie studiów, jak i procesu dyplomowania. Każda praca dyplomowa jest poddana weryfikacji w systemie antyplagiatowym zgodnie z Zarządzeniem Nr 13/2015 Rektora Uniwersytetu Jana Kochanowskiego w Kielcach z dnia 9 lutego 2015 roku w sprawie regulaminu określającego tryb i zasady funkcjonowania procedury antyplagiatowej i Zarządzeniem Nr 36/2015 Rektora Uniwersytetu Jana Kochanowskiego w Kielcach z dnia 8 maja 2015 roku zmieniającym zarządzenie nr 13/2015.

Regulamin studiów oraz zwyczajowo przyjęte i respektowane zasady sprawdzania i oceniania efektów kształcenia stosowane w Uczelni prowadzącej oceniany kierunek studiów zapewniają równe traktowanie wszystkich studentów. Prace zaliczeniowe i egzaminacyjne studentów sprawdzane i oceniane są z zastosowaniem tych samych zasad i kryteriów, co nie wyklucza generalnie za niskich wymagań w ramach niektórych przedmiotów lub np. ograniczania się do weryfikacji wiedzy. Studenci korzystają z jednakowych praw w zakresie przystępowania do zaliczeń i egzaminów. Studenci informowani są o kryteriach i metodach oceny. Szczegółowe informacje w tym zakresie zawarte są w karcie każdego przedmiotu. Nauczyciele akademicki prowadzący zajęcia dydaktyczne informują studentów o sposobie dostarczenia im informacji zwrotnej o uzyskanych wynikach za pośrednictwem platformy Wirtualna Uczelnia. Zobowiązani są oni także do dokumentowania osiągniętych przez studentów efektów kształcenia zgodnie z procedurą wydziałową. Zgodnie z nią archiwizowane są prace reprezentatywne dla danej oceny. W przypadku stosowania ustnej weryfikacji efektów kształcenia pracownik zobowiązany jest do przygotowania zestawu pytań, potwierdzonego

podpisem jednego studenta. Prace kontrolne i egzaminy przechowywane są w archiwum wydziałowym. Prace dyplomowe w wersji papierowej i na płycie CD oraz protokoły z egzaminów dyplomowych przechowywane są w teczkach studentów w archiwum.

Jednostka prowadząca oceniany kierunek studiów prowadzi badania skuteczności osiągania założonych dla niego efektów kształcenia. Dokonuje się to poprzez analizowanie przez osoby odpowiedzialne za nadzór nad procesem kształcenia uzyskiwanych przez studentów ocen oraz wyników ankiet wypełnianych przez studentów. Ankietyzacja studentów przeprowadzana jest po każdym semestrze. Jej wyniki są jednym z elementów branych pod uwagę przy obsadzie zajęć.

Organizacja roku akademickiego w UJK określana jest w zarządzeniach Rektora. Przewiduje ona w szczególności sesję egzaminacyjną oraz sesję poprawkową po każdym z semestrów. Na sesje te przewidziano odpowiednio długi czas.

2.3.

Rekrutacja kandydatów na studia odbywa się na podstawie przyjmowanych corocznie uchwał Senatu. Zasady przyjęć kandydatów w roku akademickim 2018/2019 określiła Uchwała nr 54/2017 Senatu Uniwersytetu Jana Kochanowskiego w Kielcach z dnia 25 maja 2017 r. w sprawie warunków i trybu rekrutacji na studia wyższe w roku akademickim 2018/2019. Natomiast na rok akademicki 2019/2020 została przyjęta uchwała nr 38/2018 Senatu Uniwersytetu Jana Kochanowskiego w Kielcach z dnia 24 maja 2018 r. w sprawie warunków i trybu rekrutacji na studia wyższe w roku akademickim 2019/2020. Kandydaci na studia stacjonarne i niestacjonarne pierwszego stopnia na kierunek Ekonomia przyjmowani są na podstawie konkursu świadectw maturalnych. Do ustalenia listy rankingowej brane są pod uwagę oceny z trzech przedmiotów: języka polskiego, matematyki i języka obcego. Otrzymują one odpowiednio wagę 20%, 40% i 40% oraz przelicznik 1 bądź 2 w zależności od poziomu podstawowego bądź rozszerzonego. Na studia stacjonarne i niestacjonarne drugiego stopnia przyjmowani są absolwenci z tytułem licencjata, inżyniera lub magistra. Absolwenci kierunków studiów z obszaru nauk społecznych przyjmowani są na podstawie konkursu dyplomów oraz kryterium dodatkowego, jakim jest średnia ocen ze studiów pierwszego stopnia. Natomiast absolwenci po kierunkach spoza obszaru nauk społecznych przyjmowani są na podstawie wyników rozmowy kwalifikacyjnej uwzględniającej kierunkowe efekty kształcenia studiów pierwszego stopnia na kierunku Ekonomia. Są to rozwiązania wystarczająco selektywne. Te dla studiów drugiego stopnia nie zapewniają doskonale jednolitego traktowania kandydatów, lecz przy różnej zbieżności kierunków studiów I stopnia z analizowanym, jest to zrozumiałe.

Postępowanie kwalifikacyjne prowadzą wydziałowe komisje rekrutacyjne oraz Uniwersytecka Komisja Rekrutacyjna. Do zadań komisji Uniwersyteckiej należy w szczególności opiniowanie odwołań od decyzji wydziałowych komisji rekrutacyjnych.

Praca dyplomowa jest obowiązkowym końcowym elementem studiów pierwszego i drugiego stopnia. Zasady pisania pracy dyplomowej oraz przygotowania i przeprowadzenia egzaminów określają przepisy: Regulaminu Studiów UJK, Procedura WSZJK-U/9 (Proces dyplomowania) oraz Zasady dyplomowania obowiązujące w Instytucie odpowiedzialnym za oceniany kierunek studiów. Regulacje zawarte w tych dokumentach określają zadania leżące w kompetencjach wszystkich podmiotów zaangażowanych w proces dyplomowania ze strony uczelni. Dotyczą one wszystkich elementów procesu dyplomowania, w tym egzaminu dyplomowego. Szczegółowe warunki, jakie musi spełniać praca dyplomowa, określone zostały w informacji zamieszczonej na stronie internetowej Wydziału. Każda praca dyplomowa zostaje poddana weryfikacji w systemie antyplagiatowym i dopiero po uzyskaniu jej pozytywnego wyniku kierowana do oceny. Oceny pracy dyplomowej dokonuje promotor oraz recenzent wyznaczony przez Radę Instytutu. Egzamin dyplomowy odbywa się przed komisją powoływaną przez dyrektora instytutu odpowiedzialnego za kierunek studiów. Na egzaminie dyplomowym

student dokonuje prezentacji pracy i odpowiada na 2 pytania. Zagadnienia egzaminacyjne są podawane do wiadomości studentów.

Warunki i zasady identyfikacji efektów kształcenia oraz kwalifikacji uzyskanych w szkolnictwie wyższym określone są w Regulaminie studiów UJK. Przewiduje on, że studenci mają prawo przenoszenia się z innej uczelni, w tym zagranicznej. Przeniesienie takie jest możliwe, jeżeli istnieje zbieżność efektów kształcenia. Identyfikacja efektów i okresów kształcenia oraz kwalifikacji uzyskanych w szkolnictwie wyższym oparta jest na dokumentach dostarczanych przez studenta, które potwierdzają uzyskanie takowych efektów. Dokumentami tymi są przede wszystkim sylabusy z właściwych przedmiotów (z przypisanymi efektami kształcenia), programy kształcenia, a także dokumenty potwierdzające uzyskanie tych efektów (karty osiągnięć studenta, dyplomy). Decyzje o uznaniu efektów kształcenia podejmuje Dziekan. Warunki i zasady uznawania efektów i okresów kształcenia oraz kwalifikacji uzyskanych poza szkolnictwem wyższym uregulowane zostały w Uchwale Nr 54/2015 Senatu UJK w Kielcach z dnia 25 czerwca 2015 roku. Na kierunku Ekonomia potwierdzane efekty kształcenia obowiązują na studiach drugiego stopnia studiów stacjonarnych oraz niestacjonarnych na podstawie Uchwały Senatu UJK nr 16/2013 z 28 marca 2013 roku. Szczegółowe warunki potwierdzania efektów kształcenia na studiach II stopnia stacjonarnych oraz niestacjonarnych określa Uchwała Rady Wydziału WPAiZ 149/2016 z dnia 14.12.2016 r.

Potwierdzania efektów kształcenia dokonuje się w odniesieniu do przedmiotów/modułów zajęć i praktyk przewidzianych programem kształcenia. Potwierdzanie efektów kształcenia jest powiązane z postępowaniem rekrutacyjnym na dany rok akademicki. Decyzje w sprawach potwierdzania efektów kształcenia podejmuje dziekan. Merytorycznej oceny efektów uczenia się dokonują zespoły ds. potwierdzania efektów uczenia się powoływane w podstawowych jednostkach organizacyjnych. Określony został przebieg postępowania w sprawie potwierdzania efektów uczenia się. Przyjęto, że w wyniku potwierdzenia efektów uczenia się można zaliczyć nie więcej niż 50% punktów ECTS przypisanych do danego programu kształcenia. Liczba studentów na danym kierunku, którzy zostali przyjęci na studia na podstawie najlepszych wyników uzyskanych w wyniku potwierdzenia efektów uczenia się nie może być większa niż 20% ogólnej liczby studentów. Określono kwestie związane z dokumentacją postępowania w sprawie potwierdzania efektów kształcenia oraz procedury odwoławcze.

W celu doskonalenia zasad przyjęć kandydatów na studia oraz monitorowania postępów studentów w nauce po każdym semestrze Instytut otrzymuje z Dziekanatu informację dotyczącą odsiewu studentów. Stanowi to podstawę analizy ich przyczyn i podejmowania działań eliminujących zjawiska. Przeciętny współczynnik odsiewu studentów waha się zarówno na studiach pierwszego, jak i drugiego stopnia średniorocznie w przedziale od 5% do 10%.

Informacje dotyczące rekrutacji kandydatów na studia dostępne są na stronie internetowej Wydziału. Są to informacje kompletne i podane w sposób, który powinien być zrozumiały dla odbiorców. Publiczny dostęp do informacji przez strony internetowe jest zapewniany także w odniesieniu do obowiązujących na Wydziale zasad potwierdzania efektów uczenia się, uznawania efektów i okresów kształcenia oraz kwalifikacji uzyskanych w szkolnictwie wyższym, a także o stosowanych na prowadzonych kierunkach studiów zasadach dyplomowania.

Uzasadnienie, z uwzględnieniem mocnych i słabych stron

Plan studiów pierwszego i drugiego stopnia ma prawidłową strukturę opartą na modułach. Dobór przedmiotów do poszczególnych modułów jest prawidłowy. Wymiar czasowy całych studiów, modułów i poszczególnych przedmiotów jest merytorycznie pozwala na realizację założonych efektów kierunkowych i przedmiotowych. Zastrzeżenia budzi jedynie nazwa, skład przedmiotów oraz treści programowe specjalności Ekonomia finansów i bankowości.

Zarówno na studiach pierwszego, jak i drugiego stopnia sekwencja przedmiotów jest właściwa i uwzględnia w szczególności zachodzące pomiędzy nimi powiązania przekazu wiedzy i kształtowania umiejętności.

Wskaźniki dotyczące programu studiów na ocenianym kierunku studiów, poziomie i profilu kształcenia spełniają wymagania określone rozporządzeniem Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego z dnia 26 września 2016 r. w sprawie warunków prowadzenia studiów (Dz.U. 2016 poz. 1596). Dla wszystkich przedmiotów dokonano kalkulacji nakładu pracy niezbędnego dla osiągnięcia założonych efektów kształcenia i wyrażono ten nakład za pomocą punktów ECTS. Wszystkie te elementy zostały w sposób symetryczny uwzględnione dla studiów stacjonarnych i niestacjonarnych, z uwzględnieniem mniejszej liczby godzin dla całych studiów oraz poszczególnych przedmiotów w ramach tych ostatnich, a także zastąpieniem zajęć w ramach bezpośredniego kontaktu nauczyciela ze studentem większym nakładem pracy własnej.

Formy prowadzenia zajęć, a w szczególności ich struktura są właściwe z punktu widzenia ogólnoakademickiego profilu kształcenia. Zajęcia wykładowe w programach studiów pierwszego i drugiego stopnia stanowią nieco ponad połowę łącznego wymiaru czasu zajęć. Liczebność grup studenckich na zajęciach wykładowych i ćwiczeniowych jest ustalona w Zarządzeniu Rektora. Jest ona odpowiednia z punktu widzenia możliwości wykorzystywania aktywnych form kształcenia i realizacji założonych efektów kształcenia.

Studenci pierwszego stopnia studiów stacjonarnych i niestacjonarnych odbywają obowiązkową praktykę zawodową. Realizowane są we właściwym dla ogólnoakademickiego profilu kształcenia wymiarze czasowy. Programy praktyk umożliwiają osiągnięcie założonych dla nich efektów kształcenia. System wsparcia studentów w zakresie realizacji praktyk jest zorganizowany i funkcjonuje prawidłowo. Zaliczanie praktyk następuje na podstawie weryfikacji realizacji w jej ramach efektów kształcenia przyjętych dla praktyki zawodowej.

Harmonogram zajęć dydaktycznych wskazuje na dość duże obciążenie studentów w trakcie jednego dnia, zwłaszcza na studiach niestacjonarnych. Brakuje przy tym dłuższej przerwy w trakcie dnia na spożycie posiłku obiadowego. Nie występuje jednak zjawisko kumulacji w trakcie dnia zajęć z jednego przedmiotu.

Na ocenianym kierunku studiów nie są prowadzone zajęcia z zastosowaniem metod i technik kształcenia na odległość.

Treści programowe, poza wskazaną powyżej specjalnością, realizowane w ramach poszczególnych przedmiotów są dobrane prawidłowo z punktu widzenia założonych dla nich efektów kształcenia. Uwzględniają one aktualny stan wiedzy. Treści programowe dla języka obcego są w niezbędnym zakresie ukierunkowane na znajomość języka specjalistycznego z zakresu kierunku studiów. Treści kształcenia dla całych studiów tworzą kompleksowy i spójny zestaw zagadnień odpowiadających założonym efektom kształcenia.

Metody kształcenia stosowane w ramach poszczególnych przedmiotów są prawidłowo dobrane z punktu widzenia możliwości realizacji założonych efektów kształcenia. Pozwalają one na przygotowanie studentów studiów pierwszego stopnia do prowadzenia badań oraz udział w badaniach studentów drugiego stopnia. Istotną rolę w tym zakresie odgrywają seminaria dyplomowe. Studenci opanowują w ich trakcie warsztat naukowy, a część z nich przeprowadza w ramach przygotowania pracy dyplomowej własne badania empiryczne.

Studenci mają możliwość korzystania z indywidualizacji metod kształcenia poprzez wybór specjalności, seminarium dyplomowego oraz na zasadach indywidualnego planu studiów bądź indywidualnej organizacji studiów. W szczególności osoby niepełnosprawne mają zapewniony dostęp do rozwiązań organizacyjnych związanych z procesem kształcenia dostosowanych do ich potrzeb.

Metody sprawdzania i oceny realizacji efektów kształcenia są dostosowane do charakteru przedmiotów i w sposób prawidłowy określone w ich sylabusach. Weryfikacja efektów kształcenia odnoszących się do praktyk zawodowych pozwala na potwierdzenie ich realizacji

przez studentów. Dokonuje jej opiekun praktyk w oparciu o dokumentację przedstawianą przez studentów i potwierdzaną przez zakład pracy.

Weryfikacja i ocena osiągnięcia efektów kształcenia założonych dla poszczególnych przedmiotów przeprowadzana jest zarówno na bieżąco, jak i na koniec realizacji przedmiotu. Dokonuje się jej na podstawie aktywności studentów na zajęciach oraz pisemne formy sprawdzianów i egzaminów. Analiza informacji zawartych w sylabusach oraz przegląd wybranych prac przejściowych i etapowych wskazują, że dominują przy tym sprawdziany oparte na pytaniach testowych bądź opisowych pozwalających jedynie na weryfikację wiedzy studentów. Natomiast w relatywnie mniejszym zakresie stosowane są zadania obliczeniowe, projekty i inne formy nastawione na sprawdzenie umiejętności. Są też przypadki niewysokich wymagań i zawyżanych ocen. Końcowa weryfikacja efektów kształcenia dokonywana jest w ramach systemu dyplomowania. Tematyka prac dyplomowych jest zgodna z dyscyplinami nauki, do których zostały przyporządkowane efekty kształcenia. Wnikliwa analiza losowo dobranych prac dyplomowych wskazuje, że ich struktura jest dostosowana do ogólnoakademickiego profilu kształcenia. Zawierają one stosunkowo silnie rozbudowane części teoretyczne oparte na przeglądzie literatury przedmiotu, niestety głównie książkowej, przy znikomym wykorzystaniu artykułów z czasopism specjalistycznych i literatury obcojęzycznej. Części teoretyczne prac mają w dużym stopniu charakter odtwórczy i przedstawiają stan wiedzy w danym zakresie bez krytycznej analizy prezentowanych problemów. Części empiryczne są z reguły wąskie. Jakość badań stanowiących podstawę części empirycznych jest w większości przypadków dość niska. Na taką ocenę składa się w szczególności wąski zakres wykorzystywanych danych empirycznych, stosowanie jedynie prostych metod ilościowych do analizy i prezentacji zależności, słabe wnioskowanie. Jednocześnie znaczna część prac uzyskuje relatywnie wysokie oceny zarówno od promotora, jak i recenzenta. Występują przy tym odstępstwa tematyki prac dyplomowych od studiowanej specjalności oraz specjalizacji naukowej recenzentów od przyjmowanych do zaopiniowania prac dyplomowych.

Studenci ocenianego kierunku studiów wykazują dobrą aktywność naukową przejawiającą się w publikowaniu referatów i artykułów, udziale i organizacji w konferencjach naukowych i seminariach oraz innych przedsięwzięciach o charakterze naukowym.

Proces sprawdzania i oceny efektów kształcenia jest właściwie uregulowany w aktach wewnętrznych Uczelni. Opiera się on na standardowych rozwiązaniach stosowanych w szkolnictwie wyższym i zapewnia w szczególności równe traktowanie, przejrzystość i bezstronność postępowania w tym zakresie oraz umożliwia rozwiązywanie sytuacji konfliktowych. Studenci mają dostęp do informacji zwrotnej na temat wyników ocen bezpośrednio u prowadzących zajęcia bądź przez system informatyczny.

Zasady i warunki rekrutacji kandydatów na studia pierwszego i drugiego stopnia oparte są na kryteriach umożliwiających weryfikację ich kompetencji i selekcję z punktu widzenia posiadania wiedzy i umiejętności niezbędnych dla osiągnięcia efektów kształcenia zakładanych dla danego poziomu studiów.

Zasady dyplomowania określone są w regulacjach wydanych na poziomie Uczelni oraz Wydziału. Obejmują one wszystkie etapy procesu dyplomowania (obsada seminariów, określenie tematu pracy dyplomowej, przygotowanie metodyczne seminarzystów, ocena pracy i egzamin dyplomowy). Stwierdzono jednak odstępstwa od powiązania tematyki prac dyplomowych od specjalności oraz powierzanie recenzji osobom nie posiadającym dorobku naukowego związanego z ocenianą pracą. Są też przypadki zawyżania ocen przez promotorów lub recenzentów. Stosowane w tym zakresie rozwiązania pozwalają na osiągnięcie związanych z tym elementem studiów efektów kształcenia. Studenci (zwłaszcza niestacjonarni) mają ograniczone możliwości realizowania wybranego tematu pracy dyplomowej ze względu na ograniczony wybór promotorów prac dyplomowych.

Uczelnia wprowadziła adekwatne regulacje odnoszące się do identyfikacji efektów kształcenia uzyskanych w szkolnictwie wyższym oraz poza systemem studiów. Informacje na ich temat są aktualne, kompletne i w łatwy sposób dostępne dla zainteresowanych osób, zwłaszcza w wersji elektronicznej.

Dobre praktyki

-

Zalecenia

- Zapewnić aktualność treści programowych i literatury przedmiotu ujętych w kartach wszystkich przedmiotów.
- Zweryfikować plan kształcenia na specjalności Ekonomia finansów i bankowości na studiach pierwszego stopnia pod kątem prawidłowości nazwy specjalności i ujętych w planie przedmiotów.
- Skorygować dobór przedmiotów związanych z realizacją efektów kształcenia służących do przygotowania studentów do prowadzenia badań naukowych.
- Konsekwentnie dostosowywać zakresy prac etapowych i dyplomowych do efektów kształcenia i treści programowych i nie zaniżać wymagań.
- Tematy i cele prac dyplomowych dobierać tak, by miały charakter problemowy, a na studiach II stopnia nawet badawczy, a nie opisowy i dbać o wykorzystywanie w nich publikacji z czasopism naukowych i pozycji obcojęzycznych.
- Rozszerzyć możliwość wyboru problematyki seminarium i promotora pracy dyplomowej.

Kryterium 3. Skuteczność wewnętrznego systemu zapewnienia jakości kształcenia

3.1. Projektowanie, zatwierdzanie, monitorowanie i okresowy przegląd programu kształcenia

3.2. Publiczny dostęp do informacji

Analiza stanu faktycznego i ocena spełnienia kryterium 3

3.1.

W Uniwersytecie Jana Kochanowskiego w Kielcach wprowadzono model zarządzania jakością kształcenia, który obejmuje różne sfery dotyczące skuteczności wewnętrznego systemu zapewnienia jakości kształcenia, w tym między innymi związane z:

- projektowaniem, zatwierdzaniem, monitorowaniem i okresowym przeglądem programu kształcenia, na który składają się następujące obszary będące przedmiotem analizy:
  - projektowanie i zatwierdzanie programu kształcenia,
  - monitorowanie procesu kształcenia,
  - monitorowanie kwalifikacji dydaktycznych nauczycieli akademickich,
  - weryfikacja osiągniętych przez studentów efektów kształcenia,
- publicznym dostępem do informacji.

Dla każdego z tych obszarów określone zostaną wnioski wynikające z monitorowania i przeglądów oraz wykonanych badań, a także rozmów z interesariuszami dotyczące czterech wskazanych wyżej obszarów. Pozwoli to na określenie działań doskonalących, a więc tych, które zostały podjęte dla eliminacji stwierdzonych nieprawidłowości. Stopień realizacji działań umożliwi ocenę skuteczności wewnętrznego systemu zapewnienia jakości kształcenia.

Model zarządzania jakością obejmuje System Zapewnienia Jakości Kształcenia. Nadzór nad wdrożeniem i doskonaleniem Systemu sprawuje Rektor. Zgodnie z Uchwałą Nr 84/2017

Senatu Uniwersytetu Jana Kochanowskiego w Kielcach z dnia 28 września 2017 r. w sprawie Wewnętrznego Systemu Zapewniania Jakości Kształcenia, dla realizacji zadań wynikających z SZJK został powołany: Uczelniany Zespół ds. Jakości Kształcenia (UZJK) oraz Uczelniany Zespół ds. Oceny Jakości Kształcenia (UZOJK). W celu realizacji zadań Wewnętrznego Systemu Zapewniania Jakości Kształcenia na poziomie wydziału powołano Wydziałowe Komisje ds. Jakości Kształcenia (WKJK), które tworzą: Wydziałowe Zespoły ds. Jakości Kształcenia (WZJK) oraz Wydziałowe Zespoły ds. Oceny Jakości Kształcenia (WZOJK). Na poziomie wydziałowym strukturę WSZJK tworzą także Kierunkowe Zespoły ds. Programów Kształcenia (KZPK) powołane dla wszystkich kierunków studiów realizowanych na danym wydziale. Pracami KZPK kieruje kierownik jednostki prowadzącej kierunek studiów lub wskazana przez niego osoba, pełniąc funkcję przewodniczącego KZPK. W skład KZPK wchodzi przedstawiciele nauczycieli akademickich prowadzących zajęcia na ocenianym kierunku oraz przedstawiciele studentów i doktorantów, delegowani przez wydziałowy organ samorządu studentów i doktorantów oraz inne osoby wskazane przez kierownika podstawowej jednostki organizacyjnej.

Pierwszy obszar: projektowanie i zatwierdzanie programu kształcenia.

Opracowanie i zatwierdzanie programów a także efektów kształcenia odbywa się na szczeblu Instytutów oraz w przypadku kierunku studiów: Studia skandynawskie na szczeblu Katedry, sprawujących opiekę nad poszczególnymi kierunkami studiów oraz na szczeblu Wydziału w ramach Wydziałowej Komisji ds. Jakości Kształcenia. Na szczeblu Instytutów i Katedry formułowanie i doskonalenie efektów kształcenia odbywa się w ramach prac Kierunkowych Zespołów ds. Programów Kształcenia (KZPK) z udziałem Kierowników Instytutów i Katedry, którzy sprawują opiekę nad kierunkami. Wszystkie propozycje zmian są opiniowane przez Wydziałową Komisję ds. Jakości Kształcenia zgodnie z przyjętą na Uczelni procedurą WSZJK-U/1 - *Procedura tworzenia, modyfikowania oraz zniesienia kierunków studiów wyższych/ studiów doktoranckich i podyplomowych.*

Na wizytowanym kierunku funkcjonuje Instytutowa Rada Programowa. Studenci mają swoich przedstawicieli we wspomnianym zespole. W procesach projektowania programów kształcenia czy okresowego przeglądu programu kształcenia studenci mają możliwość zgłaszania uwag do istniejącego programu studiów poprzez swoich przedstawicieli w zespole oraz bezpośrednio w ramach kontaktów z nauczycielami akademickimi. W zakresie wprowadzanych zmian do programu studiów studenci mają możliwość wyrażenia swojej opinii w czasie konsultacji, które w sposób nieformalny przeprowadza samorząd studencki. Studenci pozytywnie ocenili tę formę opiniowania zmian w programie kształcenia.

Studenci mają możliwość generalnej oceny programu kształcenia w badaniu przeprowadzonym przez Biuro Karier po zakończonej edukacji. W tym procesie absolwenci odpowiadają głównie na pytania otwarte, a odpowiedzi mogą posłużyć władzom jednostki jako podstawa do doskonalenia procesu kształcenia w całej jednostce.

Należy jednak zwrócić uwagę na niską świadomość istnienia systemu zapewniania jakości kształcenia wśród studentów studiów niestacjonarnych.

Poza interesariuszami wewnętrznymi znaczącą rolę w formułowaniu i ocenie treści programowych z punktu widzenia potrzeb rynku pracy odgrywają interesariusze zewnętrzni, którzy są przedstawicielami sektora przedsiębiorstw oraz instytucji publicznych. Głównym zadaniem interesariuszy zewnętrznych jest nawiązanie ścisłej współpracy środowiska nauki i praktyki gospodarczej. Jednym z obszarów współpracy jest dostosowanie programów kształcenia do potrzeb rynku pracy. Sugestie interesariuszy zewnętrznych wykorzystywane są również w określaniu tematyki prac dyplomowych, a także organizacji praktyk studenckich i staży.

Interesariusze wewnętrzni są członkami Wydziałowego Zespołu ds. Jakości Kształcenia, natomiast przedstawiciele pracodawców występują w roli interesariuszy zewnętrznych, wszyscy uczestniczą w procesie analizy, oceny i doskonalenia programów kształcenia na poszczególnych

kierunkach prowadzonych na Wydziale Prawa, Administracji i Zarządzania w tym kierunku na kierunku *ekonomia*.

Drugi obszar: **Monitorowanie procesu kształcenia**

W ramach tego obszaru są podejmowane działania dotyczące zarówno monitorowania, jak i okresowych przeglądów programów kształcenia, a także stopnia osiągania zakładanych w programie efektów kształcenia. Przedsięwzięcia związane z monitorowaniem procesu kształcenia odbywa się na każdym etapie kształcenia, począwszy od zajęć dydaktycznych, poprzez praktyki zawodowe, na procesie dyplomowania kończąc. W tym celu opracowane zostały zasady przygotowania i obrony prac dyplomowych – *Regulamin studiów*, oraz *Wytyczne dotyczące zasad dyplomowania*. Obowiązujące na egzaminie dyplomowym zagadnienia odpowiadają założonym efektom kształcenia. Procesem monitorowania efektów kształcenia objęte są również praktyki studenckie, dla których opracowano *Regulamin studenckich praktyk zawodowych* i wdrożono dodatkowo *Procedurę realizacji tych praktyk*.

Monitorowanie stopnia osiągnięcia zakładanych efektów kształcenia jest ściśle związane z metodami i formami kształcenia. Biorąc pod uwagę doświadczenie dydaktyczne pracowników, Władze Wydziału pozostawiają swobodę wyboru tych metod i form prowadzącym zajęcia.

Monitorowanie, okresowy przegląd programów kształcenia i osiągania zakładanych efektów pozwala na dokonanie oceny aktualności zakładanych efektów kształcenia, w tym m. in. na ich zgodności z oczekiwaniami otoczenia społeczno-gospodarczego i rynku pracy, oceny stopnia osiągnięcia przez studentów zakładanych efektów kształcenia, oceny programu studiów, stosowanych form kształcenia i metod ich weryfikacji i oceniania, a także ocenę nakładu pracy własnej studenta, materiałów dydaktycznych oraz infrastruktury dydaktycznej. Analiza wyników egzaminów (semestralna struktura ocen każdego kierunku, w tym roku studiów i przedmiotów), oceny prac etapowych, dyplomowych, praktyk, a także semestralna analiza odsiewu studentów, semestralna analiza oceny nauczycieli akademickich i zajęć dydaktycznych dokonywana przez studentów stanowi materiał analityczny dla Władz Wydziału Prawa Administracji i Zarządzania. Materiał ten pozwala Władzom Wydziału na podjęcie skutecznych działań o charakterze doskonalącym lub - w zależności od stwierdzonych uchybień - naprawczym.

Trzeci obszar: **Monitorowanie kwalifikacji dydaktycznych nauczycieli akademickich**

Sprowadza się on do całego kompleksu działań mających na celu rozwój ich kompetencji. Na Wydziale Prawa, Administracji i Zarządzania do takich przedsięwzięć zaliczyć można: podnoszenie kompetencji z zakresu posługiwania się językiem obcym podczas prowadzenia zajęć dydaktycznych – organizacja szkoleń przez Uczelnię; zdobywanie umiejętności posługiwania się nowoczesnym sprzętem i wykorzystywanie nowych narzędzi do pracy dydaktycznej – organizowanie szkoleń przez Uczelnię; zdobywanie umiejętności posługiwania się nowym oprogramowaniem specjalistycznym wykorzystywanym podczas zajęć.

Przykładowe szkolenia: „*it friendly profesor*” – realizowane przez Uczelnię dla wszystkich chętnych pracowników, zakres szkolenia to m.in.: tworzenie stron internetowych, umiejętność posługiwania się sprzętem multimedialnym i wykorzystywania go do celów dydaktycznych.

Szkolenia z programu *Statistica* dla wszystkich nauczycieli Uczelni.

Obecnie Wydział Prawa, Administracji i Zarządzania w ramach Konkurs nr POWR.03.05.00-IP.08-00-PZ2/18 (wysłany do konkursu) zgłosił następujące szkolenia i kursy dla nauczycieli oraz studentów:

- utworzenie platformy e-learning;
- kursy językowe z podziałem na nauczycieli z różnych kierunków studiów, celem podnoszenia kompetencji językowych adekwatnych dla danego kierunku studiów;
- wyjazdy studyjne pracowników do innych jednostek naukowo-dydaktycznych cele zdobywania nowych doświadczeń;
- szkolenia: 1. *Coaching for people leaders*, 2. *Zarządzanie projektami*, 3. *Zarządzanie czasem własnym i innych ludzi*.

Czwarty obszar: **Weryfikacja osiągniętych przez studentów efektów kształcenia.** Zgodnie z przyjętymi zasadami efekty kształcenia są weryfikowane w trakcie zajęć dydaktycznych i podczas egzaminów semestralnych. Proces weryfikacji obejmuje wszystkie rodzaje efektów kształcenia. Prace etapowe obejmują głównie prace projektowe, analizę przypadków, aktywność w dyskusjach. Weryfikacja efektów kształcenia uzyskanych na praktykach zawodowych odbywa się na poziomie uczelni i pracodawcy. Weryfikacja efektów kształcenia osiągniętych na zakończenie procesu kształcenia jest prowadzona zgodnie z kartą przedmiotu dla seminarium dyplomowego. Ocena osiągnięcia efektów kształcenia dla przedmiotów prowadzonych w ramach kierunku *ekonomia* prowadzona jest także poprzez: np.

- ankietę oceny efektów kształcenia, w której wszyscy nauczyciele akademicki w odniesieniu do prowadzonych przez siebie przedmiotów w skali trójstopniowej oceniają stopień realizacji celów i efektów kształcenia,
- ewaluację kształcenia poprzez monitorowanie zajęć dydaktycznych (hospitacje zajęć dydaktycznych, ankietyzacja studenta dotycząca oceny zajęć dydaktycznych, ankietyzacja studenta dotycząca oceny pracy Dziekanatu) - (wzory ankiet w załączniku).

Jak poinformowano w czasie wizytacji wszystkie, działania dotyczące projektowania, zatwierdzania, monitorowania i okresowych przeglądów programu kształcenia, które zmierzają do określenia skuteczności wewnętrznego systemu zapewnienia jakości kształcenia, uwzględniają opinie interesariuszy zewnętrznych i wewnętrznych. Za takie podjęte przez Władze Wydziału, których inicjatorami byli interesariusze wewnętrzni i zewnętrzni, można uznać:

1. Na wniosek nauczycieli akademickich dokonywane są zmiany dotyczące:
  - sekwencji realizacji poszczególnych przedmiotów np. zmiana kolejności realizacji przedmiotów (np. przesunięto przedmiot *Ekonomika integracji europejskiej* z I roku na II) rok studiów oraz przedmiot: *Polityka społeczna* z II roku na I rok studiów;
  - analizy komplementarności treści programowych pomiędzy studiami pierwszego i drugiego stopnia studiów (korekty w planach studiów);
  - wprowadzania nowych przedmiotów do wyboru (wprowadzenie nowych specjalności na studiach pierwszego i drugiego stopnia);
  - zmian przedmiotów dotychczas prowadzonych (np. wprowadzenie przedmiotu *Polityka społeczna* w module ogólnouczelnianym dla stacjonarnych i niestacjonarnych studiów pierwszego stopnia oraz wprowadzenie przedmiotu *Gospodarowanie kapitałem ludzkim* do modułu ogólnouczelnianego dla stacjonarnych i niestacjonarnych studiów drugiego stopnia; wprowadzenie do modułu ogólnouczelnianego przedmiotów z zakresu nauk humanistycznych lub społecznych: *psychologia społeczna, socjologia, logika*);
  - modyfikacji treści nauczanych przedmiotów (stała analiza kart przedmiotów – co roku dokonywany jest przegląd aktualności treści w kartach przedmiotów).
2. Na wniosek pracowników prowadzących seminaria dyplomowe oraz studentów, Dziekan może wyrazić zgodę na przygotowywanie prac dyplomowych w języku obcym;
3. Na wniosek studentów zmiany sprowadzające się do:
  - rozszerzania oferty przedmiotów fakultatywnych oraz przedmiotów w języku angielskim;
  - uruchomienia wykładów do wyboru w ramach profili specjalizacyjnych;
  - odstąpienia od zapisów na seminaria dyplomowe drogą tradycyjną na rzecz zapisów elektronicznych stwarzające możliwości dostępu do promotora większej liczbie studentów oraz w celu zobiektywizowania kryteriów naboru na te seminaria;
  - dostosowania godziny pracy Dziekanatu do potrzeb studentów, tj. wprowadzenie dyżurów w piątki w godzinach popołudniowych oraz w soboty, a także w czasie sesji i rozpoczęcia roku akademickiego;
4. Prowadzenie zajęć fakultatywnych w postaci wykładów i seminariów naukowych przez osoby pracujące w podmiotach otoczenia społeczno-gospodarczego. Są to osoby

z doświadczeniem praktycznym, a zaletą prowadzonych wykładów jest przede wszystkim bezpośredni kontakt prowadzących z realnymi problemami biznesowymi. Uczestnictwo w wykładach umożliwia zdobycie doświadczenia przydatnego przy ubieganiu się o praktyki, staże czy pracę, a także poszerza wiedzę teoretyczną. W ramach tych wykładów realizowane były m.in. takie zajęcia jak: wykłady czy szkolenia z zakresu:

- księgowości i rachunkowości przez osoby pracujące w biurach rachunkowych;
  - ubezpieczeń społecznych przez osoby pracujące na stanowiskach kierowniczych w Zakładzie Ubezpieczeń Społecznych;
  - praktyk bankowych przez osoby pracujące na stanowiskach kierowniczych w banku;
  - zarządzania projektami unijnymi przez osoby pracujące w instytucjach realizujących projekty unijne;
  - audytu i kontroli finansowej przez Kierownika Oddziału Kontroli Finansowej w Wydziale Finansów i Budżetu Urzędu Wojewódzkiego;
  - zamówień publicznych przez osoby pracujące na stanowiskach kierowniczych w działach zamówień publicznych w instytucjach publicznych.
5. Podjęcie, z inicjatywy interesariuszy zewnętrznych, przez Dziekana Wydziału za zgodą Rady Wydziału stałej współpracy np. ze szkołami ponadgimnazjalnymi, m.in. Wydział Prawa, Administracji i Zarządzania podpisał umowę o patronacie naukowym i dydaktycznym z Zespołem Szkół Ekonomicznych im. Mikołaja Kopernika w Skarżysku-Kamiennej.
6. Oferowanie miejsc praktyk dla studentów, przy istotnym wsparciu interesariuszy zewnętrznych m.in.: w urzędach, biurach rachunkowych czy instytucjach finansowych itp.

Biorąc powyższe pod uwagę można stwierdzić, że przedstawiciele interesariuszy wewnętrznych i zewnętrznych są członkami wszystkich ciał odpowiedzialnych za podejmowania kluczowych decyzji dla projektowania, zatwierdzania, monitorowania i okresowych przeglądów programu kształcenia.

Działania składające się na projektowanie, monitorowanie oraz okresowe przeglądy programów kształcenia, które uwzględniające opinie Interesariuszy wewnętrznych, to:

1. Stały przegląd kart przedmiotów;
2. Systematyczna ocena jakości kształcenia w oparciu o ankiety ewaluacyjne studentów;
3. Cykliczna hospitacja zajęć pracowników prowadzących zajęcia dydaktyczne przez przełożonych;
4. Stałe objęcie wszystkich prac dyplomowych kontrolą antyplagiatową;
5. Stałe monitorowanie terminowego rozpoczynania zajęć oraz odbywania konsultacji przez wykładowców oraz monitorowanie realizacji zajęć przeniesionych (z uzasadnionego powodu) na inny termin;
6. Stałe monitorowanie i doskonalenie infrastruktury dydaktycznej;
7. Przeprowadzanie i analiza ankiet służących badaniu Interesariuszy w ramach Sieci Absolwentów, będąca wyrazem troski o dostosowanie programu kształcenia do wymogów dzisiejszego rynku pracy.

Syntetyczne zestawienie, przedstawione w czasie wizytacji, na temat podjętych działań dotyczących projektowania, zatwierdzania, monitorowania i okresowych przeglądów programu kształcenia w celu oceny skuteczności wewnętrznego systemu zapewnienia jakości kształcenia na kierunku *ekonomia* przedstawiono w poniższej tabeli.

Badany obszar	Wnioski z monitorowania i przeglądów, badań oraz rozmów z interesariuszami	Działania doskonalące
Projektowanie i zatwierdzanie programu kształcenia,	Potrzeba zwiększenia roli języka obcego w procesie dydaktycznym. Stopniowe wprowadzanie zajęć w języku obcym.	Modyfikacja programu kształcenia spełniającego wymagania KRK dla kierunku <i>ekonomia</i> studia pierwszego stopnia stacjonarne i niestacjonarne

	<p>-----</p> <p>Potrzeba uzupełnienia planu studiów o przedmioty zgłoszone przez interesariuszy zewnętrznych oraz nauczycieli akademickich.</p> <p>-----</p> <p>Potrzeba wprowadzenia zajęć z zakresu <i>nauki języka polskiego</i> oraz <i>kultury i historii Polski</i>, wynikająca z rosnącej ilości kandydatów z zagranicy rekrutujących się na studia prowadzone na Wydziale.</p> <p>-----</p> <p>Wprowadzenie zmian w ramowym programie praktyk w porozumieniu z interesariuszami wewnętrznymi i zewnętrznymi.</p> <p>-----</p> <p>W celu zachowania spójności i kolejności treści nauczania – zmiana sekwencji przedmiotów - na wniosek nauczycieli oraz studentów.</p> <p>-----</p> <p>Wprowadzenie nowych specjalności wynikających z zapotrzebowania rynku pracy (interesariusze zewnętrzni). Wprowadzenie modułu zawierającego przedmioty z zakresu wsparcia studentów w procesie uczenia się oraz wprowadzenie nowych przedmiotów prowadzonych w języku angielskim.</p>	<p>z roku akademickiego 2012/2013 - Uchwała 70/2014 Rady Wydziału z dnia 22.05.2014 r. - w programie kształcenia zmieniono plan studiów poprzez przypisanie punktów ECTS dla języka obcego.</p> <p>-----</p> <p>Uchwała 49/2015 Rady Wydziału z dnia 21.05.2015 r. w sprawie zatwierdzenia programu kształcenia dla kierunku <i>ekonomia</i> - studia pierwszego i drugiego stopnia. Modyfikacja dotyczy:</p> <ul style="list-style-type: none"> - wprowadzenia przedmiotu <i>Polityka społeczna</i> w module ogólnouczelnianym dla studiów pierwszego stopnia (stacjonarnych i niestacjonarnych); - wprowadzenia przedmiotu <i>Gospodarowanie kapitałem ludzkim</i> do modułu ogólnouczelnianego dla drugiego stopnia (stacjonarnych i niestacjonarnych). <p>-----</p> <p>Uchwała 94/2015 Rady Wydziału z dnia 24.09.2015 r. w sprawie modyfikacji programu kształcenia dla kierunku <i>ekonomia</i> - studia pierwszego i drugiego stopnia (stacjonarne), wprowadzono do planu studiów moduł humanistyczno-społeczny dla studentów obcokrajowców.</p> <p>-----</p> <p>Uchwała 121/2015 Rady Wydziału w sprawie uchwalenia ramowego programu praktyk zawodowych na kierunku <i>ekonomia</i>.</p> <p>-----</p> <p>Uchwała 113/2016 Rady Wydziału z dnia 22.09.2016 r. w sprawie modyfikacji programu kształcenia dla kierunku <i>ekonomia</i> studia pierwszego stopnia (stacjonarne i niestacjonarne), przesunięto przedmiot <i>Ekonomika integracji Europejskiej</i> z I roku na II rok studiów oraz przedmiot: <i>Polityka społeczna</i> z II roku na I rok studiów.</p> <p>-----</p> <p>Uchwała 102/2017 Rady Wydziału z dnia 21.06.2017 r. w sprawie zatwierdzenia programu kształcenia na kierunku <i>ekonomia</i> studia pierwszego stopnia (stacjonarne i niestacjonarne o profilu ogólnoakademickim) od roku akademickiego 2017/2018 zatwierdzono nowy plan studiów wprowadzający do oferty dydaktycznej nowe specjalności:</p> <ul style="list-style-type: none"> - <i>ekonomia przedsiębiorstwa</i>; - <i>ekonomia rynku globalnego</i>; - <i>analitik rynku i biznes controlling</i>. <p>Wprowadzono moduł <i>Wsparcia studentów w procesie uczenia się</i> obejmujący przedmioty: <i>Coaching i metody wspomagania uczenia się</i> (przedmiot do wyboru); wprowadzono do modułu ogólnouczelnianego przedmioty z nauk humanistycznych lub społecznych: <i>psychologia społeczna, socjologia, logika</i>.</p>
--	---	---

	<p>-----</p> <p>Potrzeba wprowadzenia do modułu zawierającego przedmioty z zakresu wsparcia studentów w procesie uczenia się dodatkowych przedmiotów oraz wprowadzenie kolejnych przedmiotów prowadzonych w języku obcym.</p> <p>-----</p> <p>Wprowadzenie nowych specjalności wynikających z zapotrzebowania rynku pracy na wniosek interesariuszy wewnętrznych i zewnętrznych</p> <p>-----</p> <p>Na wniosek studentów - potrzeba wprowadzenia kolejnych przedmiotów prowadzonych w języku obcym.</p>	<p>Wprowadzono katalog przedmiotów, w ramach którego wybrane zajęcia (poza lektoratem z języka obcego) prowadzone są w języku angielskim: <i>mikroekonomia, makroekonomia, wykład monograficzny w języku angielskim.</i></p> <p>-----</p> <p>Uchwała 103/2017 Rady Wydziału z dnia 21.06.2017 r. w sprawie zatwierdzenia programu kształcenia na kierunku <i>ekonomia</i> studia drugiego stopnia (stacjonarne i niestacjonarne o profilu ogólnoakademickim) od roku akademickiego 2017/2018 zatwierdzono nowy plan studiów - wprowadzono moduł <i>Wsparcia studentów w procesie uczenia się</i> obejmujący przedmioty: <i>rozwój kompetencji osobistych i społecznych</i> oraz przedmiot: <i>psychologia rozwoju osobistego</i> (przedmiot do wyboru). Wprowadzono katalog przedmiotów, w ramach którego wybrane zajęcia poza lektoratem z języka obcego, prowadzone są w języku angielskim: <i>rynek kapitałowy i finansowy, wykład monograficzny w języku angielskim</i></p> <p>-----</p> <p>Uchwała 86/2018 Rady Wydziału w sprawie modyfikacji programu kształcenia dla kierunku <i>ekonomia</i> – studia drugiego stopnia, wprowadzająca do oferty dydaktycznej nowe specjalności:</p> <ul style="list-style-type: none"> – <i>biznes międzynarodowy</i> – <i>doradztwo podatkowe.</i> <p>specjalności zostały wprowadzone w zamian za zlikwidowane od roku akademickiego 2018/2019 <i>Ekonomika zasobów ludzkich</i> oraz <i>Gospodarka i administracja publiczna.</i></p> <p>-----</p> <p>Uchwała 152/2018 Rady Wydziału z dnia 21.09.2018 r. w sprawie modyfikacji programu kształcenia dla kierunku <i>ekonomia</i> - studia pierwszego stopnia (stacjonarne i niestacjonarne) od roku akademickiego 2018/2019 wprowadzono w planach studiów zajęcia w języku angielskim dla III roku studiów.</p>
<p>Monitorowanie procesu kształcenia</p>	<p>Stwierdzenie zbyt dużej liczebności grup ćwiczeniowych (UZJK, WZJK, nauczyciele akademicy).</p> <p>-----</p> <p>Uchybienia formalne w sporządzeniu sylabusów przedmiotów (Wydziałowy Zespół ds. Oceny Jakości Kształcenia, Kierunkowy Zespół ds. Programów Kształcenia)</p>	<p>Zgodnie z zarządzeniem Rektora UJK nr 39/2015 liczebność grup ćwiczeniowych nie może być większa niż 20 studentów w grupie.</p> <p>-----</p> <p>Karty przedmiotów zostały przeanalizowane przez Kierunkowy zespół ds. programów kształcenia - prowadzący zajęcia dokonali korekty błędów w kartach przedmiotów.</p>
<p>Monitorowanie kwalifikacji dydaktycznych nauczycieli akademickich</p>	<p>Potrzeba rozwoju kompetencji innowacyjnego prowadzenia zajęć dydaktycznych, poprzez zastosowanie nowoczesnych metod i narzędzi pracy (WZJK, studenci)</p>	<p>W grudniu 2018 r. Dyrektora odpowiedzialnego za kierunek <i>ekonomia</i> odbyła szkolenie w ramach programu HEInnovate organizowanego przez Komisję Europejską w Brukseli dotyczący wdrażania innowacyjnych metod edukacyjnych i szkoleniowych.</p> <p>W styczniu 2019r. zaplanowany jest kolejny wyjazd szkoleniowy do Brukseli organizowany przez Komisję Europejską w ramach programu</p>

		„Future of learning” dotyczący przyszłości nauczania i kształcenia do 2030 roku. Pozyskana wiedza i umiejętności będą przekazane pracownikom w semestrze letnim na warsztatach szkoleniowym.
Weryfikacja osiągniętych przez studentów efektów kształcenia	<p>Potrzeba zmodyfikowania karty doskonalenia przedmiotu służącej pozyskiwaniu informacji o osiąganiu zakładanych efektów kształcenia (nauczyciele akademicki, Pełnomocnik Rektora ds. Jakości Kształcenia, WZJK).</p> <p>-----</p> <p>Badanie osiągania (realizacji) przez studentów zakładanych przedmiotowych efektów kształcenia w zakresie realizowanych przedmiotów (WZJK, Dziekan, interesariusze zewnętrzni).</p> <p>Badanie opinii nauczycieli akademickich nt. czynników sprzyjających i utrudniających realizację zakładanych efektów kształcenia (WZJK, Dziekan, interesariusze zewnętrzni).</p> <p>-----</p> <p>Potrzeba przybliżenia tematyki prac dyplomowych do aktualnych problemów rynku pracy i otoczenia gospodarczego.</p>	<p>W Instytucie funkcjonują 3 rodzaje ankiet dotyczących oceny osiągania efektów kształcenia</p> <p>Studenci wypełniają 2 ankiety – „Ankieta osiągnięć przedmiotowych efektów kształcenia” oraz „Ankieta samooceny osiągnięcia kierunkowych efektów kształcenia”</p> <p>Pracownicy wypełniają 1 ankietę – „Ankieta osiągnięć przedmiotowych efektów kształcenia dla nauczyciela akademickiego”.</p> <p>-----</p> <p>Coroczna ocena realizacji zakładanych efektów kształcenia w czasie posiedzeń Wydziałowej Komisji ds. jakości kształcenia – opracowanie rocznego sprawozdania o osiąganiu efektów kształcenia. Na podstawie uwag studentów i nauczycieli akademickich odbywają się dyskusje na Radzie Instytutu dotyczące kierunków zmian w programach kształcenia.</p> <p>-----</p> <p>Przedstawiciel pracodawców będący członkiem kierunkowego zespołu ds. programu kształcenia bierze udział w opiniowaniu i zatwierdzaniu tematów prac dyplomowych</p>

3.2.

Publiczny dostęp do informacji jest zapewniany przez strony internetowe Uczelni oraz stronę internetową Wydziału. Ponadto dostępny jest portal informacyjny dotyczący praktyk zawodowych. Strony internetowe Wydziału udostępniają także informacje dotyczące rekrutacji oraz możliwości dalszego kształcenia i zatrudnienia absolwentów (m.in. studiów podyplomowych).

Według informacji uzyskanych w czasie wizytacji na spotkaniu z przedstawicielami Wydziałowego Zespołu ds. Jakości Kształcenia na Wydziale Prawa, Administracji i Zarządzania za wszelkie działania związane z obsługą kanałów informacyjnych, tj. udostępnianie, monitorowanie i aktualizowanie danych odpowiedzialny jest Dziekan oraz kierownicy jednostek Wydziałowych, tj. Instytuty i Katedry. Zakres informacji do umieszczenia na stronie wydziałowej zgłaszają Władze Wydziału, pracownicy, Samorząd Studencki, Koła Naukowe oraz studenci drogą mailową, telefonicznie lub ustnie.

Sprawy studenckie takie jak: odwoływanie zajęć, zmiana terminów konsultacji odbywa się poprzez platformę - Wirtualna Uczelnia, natomiast zmiany terminów odbywania zajęć za pośrednictwem sekretariatów Instytutów – wyznaczone są osoby ds. dydaktyki, które na bieżąco aktualizują kwestie dydaktyczne, w tym terminy zajęć w systemie Wirtualna Uczelnia.

Plany zajęć dydaktycznych dostępne są w systemie Wirtualna Uczelnia, ponadto każdy student po zalogowaniu się do systemu może sprawdzić plan zajęć nauczyciela akademickiego (np. w razie potrzeby pilnego kontaktu oraz może wysłać do niego wiadomość). Natomiast plany studiów, programy kształcenia, procedury, uchwały dotyczące kształcenia są umieszczane na stronie internetowej Wydziału i Uczelni przez pracowników do tego wyznaczonych, niezwłocznie po ich przyjęciu lub ich zaktualizowaniu przez Radę Wydziału.

Opiekun ds. praktyk i staży dla kierunku *ekonomia* przesyła drogą mailową ogłoszenia o praktykach i stażach do upoważnionego pracownika, który niezwłocznie umieszcza je w

stosownej zakładce na stronie www oraz *Facebooku*. W ramach Wydziału Prawa, Administracji i Zarządzania opiekunowie i starostowie poszczególnych lat prowadzą wielokanałową komunikację ze studentami za pośrednictwem strony internetowej, platformy Wirtualna Uczelnia i kanałów mediów społecznościowych.

Cyklicznie dokonuje się aktualizacji wydziałowej strony w celu zwiększenia jej przejrzystości i czytelności oraz upowszechnia się zmiany organizacyjne, czy informacje o Wydziale. Ponadto na stronie tej znajdują się informacje dotyczące aktualnych wydarzeń, informacje o szkoleniach i konferencjach, osiągnięciach i sukcesach pracowników oraz studentów. Nadzór merytoryczny nad całością sprawuje Dziekan oraz Wydziałowy Zespół ds. Jakości Kształcenia.

W opinii studentów informacje dostępne na stronie internetowej są dla nich kompletne i aktualne, a w razie potrzeby bez problemu mogą znaleźć niezbędne informacje. Uczelnia i Wydział zapewniają dostęp do kompleksowych i aktualnych informacji, poprzez stronę internetową, system dziekanatowy oraz profil w serwisie Facebook. Strona internetowa zawiera wszystkie niezbędne informacje takie jak: sylabusy, plany zajęć, regulamin studiów, regulamin odpłatności za studia, regulamin przyznawania stypendiów, informacje o domach studenckich, informacje o wymianach studenckich i wsparciu dla osób niepełnosprawnych. ZO zgadza się z tymi ocenami.

Uwagi dotyczące publicznego dostępu do informacji gromadzi i wprowadza na bieżąco modyfikacje Wydziałowy Zespół ds. Promocji oraz władze Wydziału.

Publiczny dostęp do informacji jest istotną sferą warunkującą skuteczność wewnętrznego systemu zapewnienia jakości kształcenia.

Uzasadnienie, z uwzględnieniem mocnych i słabych stron

Wydział Prawa, Administracji i Zarządzania określił i wdrożył zasady (procedury) projektowania i zatwierdzania programów kształcenia. Prowadzi na kierunku *ekonomia* monitorowanie i okresowe przeglądy programów kształcenia z udziałem interesariuszy wewnętrznych (studentów i nauczycieli akademickich) i zewnętrznych. Systematyczna analiza tego procesu oraz systematyczna ocena osiągania przez studentów zakładanych efektów kształcenia prowadzi do podejmowania działań doskonalących jakość kształcenia na ocenianym kierunku, również z uwzględnieniem zapotrzebowania rynku pracy. Jak wynika z analizy dotyczącej kryterium 2., nie wystarcza to do wykrycia wad jednej ze specjalności. Niezbędne jest też podjęcie działań mających na celu bardziej skuteczne działania w zakresie weryfikacji jakości prac dyplomowych i przejściowych, w szczególności ich merytorycznej i formalnej oceny.

Jednostka angażuje studentów w proces monitorowania i doskonalenia programu studiów na kierunku. Samorząd studencki reprezentuje ogół studentów Wydziału w pracach ciał kolegialnych Uczelni. Uwagi zgłaszane przez studentów podczas spotkań są brane pod uwagę przy projektowaniu, modyfikacji programów kształcenia.

Monitorowaniu podlega również prowadzona polityka kadrowa, stosowane są ankiety oceniające nauczycieli, a ich wyniki są brane pod uwagę między innymi przy obsadzie zajęć dydaktycznych w kolejnych cyklach, ja również w doskonaleniu programu kształcenia.

W toku wizytacji ustalono, że efektem realizowanych działań są propozycje i uwagi, które są stopniowo wdrażane w postaci konkretnych rozwiązań, mających na celu doskonalenie procesu kształcenia. Wydział utrzymuje kontakt ze swoimi absolwentami, a ich wiedza jest wykorzystywana do oceny ich przydatności na rynku pracy.

Wydział zapewnia również pełny publiczny dostęp do pełnych i aktualnych informacji o programach kształcenia oraz bieżącej realizacji procesu kształcenia, tj. zakładanych efektach kształcenia, organizacji i procedurach dotyczących toku studiów dla wszystkich grup interesariuszy. Zapewnia również dostęp do warunków rekrutacji dla kandydatów na studia.

Strona internetowa zawiera wszystkie niezbędne informacje takie jak m.in.: sylabusy, plany zajęć, regulamin studiów, regulamin przyznawania stypendiów, informacje o domach studenckich, informacje o wymianach studenckich i wsparciu dla osób niepełnosprawnych

Dobre praktyki

-

Zalecenia

Wskazane jest uwzględnienie w procedurach sposobu badania skuteczności systemu (uzupełnienie systemu) procedur monitorowania oraz okresowych przeglądów programów kształcenia i weryfikacją efektów kształcenia, w szczególności w zakresie prac dyplomowych i przejściowych.

Kryterium 4. Kadra prowadząca proces kształcenia

4.1.Liczba, dorobek naukowy/artystyczny oraz kompetencje dydaktyczne kadry

4.2.Obsada zajęć dydaktycznych

4.3.Rozwój i doskonalenie kadry

Analiza stanu faktycznego i ocena spełnienia kryterium 4

4.1.

Jak wynika z dokumentu opisującego obsadę zajęć dydaktycznych na ocenianym kierunku, prowadzi je 50 z Wydziału Prawa, Administracji i Zarządzania, a ponadto niesprecyzowana liczba lektorów języków obcych i instruktorów wychowania fizycznego. Wśród tych 50 nauczycieli akademickich jest 15 samodzielnych, 30 doktorów i 5 magistrów. W grupie samodzielnych nauczycieli akademickich 6 osób ma dorobek naukowy z ekonomii lub z ekonomii i finansów, 3 osoby z prawa, 2 z historii (w tym z historii gospodarczej) i po jednej z nauk matematycznych, socjologii (zainteresowany podał „praca socjalna”), nauk o polityce i nauk o bezpieczeństwie. Wśród doktorów 15 ma dorobek z ekonomii lub ekonomii i finansów, 6 z prawa, 4 z nauk o zarządzaniu (w kilku przypadkach łączony z dorobkiem z ekonomii), 3 z pedagogiki, i po 1 z psychologii oraz językoznawstwa. Magistrowie mają kwalifikacje z matematyki (2 osoby), zarządzania oraz edukacji w zakresie informatyki technicznej. To dość liczny i specjalnościowo zróżnicowany zespół, z dobrym dorobkiem naukowym, ale udział przedstawicieli dyscyplin, na których oparto koncepcję kierunku, trzeba uznać za nieduży.

Nauczyciele akademicy są z reguły dobrze przygotowani pod względem dydaktycznym. Wynika to z odbytych szkoleń w tym zakresie, jak i ze znacznego doświadczenia w pracy nauczycieli akademickich.

Kadra jest w znacznej większości od lat związana z Wydziałem i kierunkiem ekonomia, a to ma pozytywny wpływ na zaangażowanie emocjonalne i dobre stosunki w miejscu pracy, także pomiędzy nauczycielami akademickimi a studentami.

4.2.

Obsada zajęć dydaktycznych jest dokonywana z uwzględnieniem zasady pierwszeństwa korzystania z kadr własnych Instytutu Prawa. Ekonomii i Administracji, następnie Wydziału, a w dalszej kolejności Uczelni. Przy podejmowaniu tych decyzji bierze się także pod uwagę studenckie, ankietowe oceny jakości kształcenia. Ważnym czynnikiem jest zgodność dorobku naukowego z treściami programowymi powierzanych przedmiotów, ale są powody, by sądzić, że w niektórych przypadkach pierwszeństwo ma zasada wykorzystania własnych kadr, a być

może także owe oceny studenckie, nawet kosztem tej zgodności. W efekcie nie każde zajęcia są powierzane osobom o najbardziej odpowiednim dorobku naukowym. W załączniku 4. przedstawiono 7 przypadków obsad zajęć zdaniem ZO nietrafnych.

4.3.

Władze Uczelni i Wydziału czynią starania o utworzenie stabilnych zespołów naukowo-dydaktycznych z wysokimi kwalifikacjami. Dotyczy to także zespołu związanego z ocenianym kierunkiem. Rekrutacja nauczycieli akademickich odbywa się w trybie konkursu, w którym wiodące znaczenie ma dorobek naukowy. Także w ocenach okresowych pierwszorzędne znaczenie ma dorobek naukowy, a następnie osiągnięcia dydaktyczne i organizacyjne. Młodzi nauczyciele akademicy korzystają z merytorycznego wsparcia samodzielnych. W zakładach są organizowane seminaria naukowe, które są formą takiego wsparcia. Jedyne informacje i opinie na temat wsparcia materialnego (refundacja kosztów przewodów, dofinansowanie publikacji itp.) nie były jednoznacznie pozytywne, co niektórzy nauczyciele akademicy tłumaczyli szczupłością środków na działalność statutową.

Rozwój naukowy w ostatnim okresie nie następował dynamicznie. Świadczą o tym nieliczne przypadki uzyskiwania kolejnych stopni naukowych przez osoby związane z ocenianym kierunkiem. W roku 2013 był to jedna habilitacja i 1 doktorat, w 2014 i 2015 nie było nowych stopni naukowych, w 2016 1 habilitacja, w 2017 1 doktorat.

Uzasadnienie, z uwzględnieniem mocnych i słabych stron

Zespół nauczycieli akademickich prowadzących zajęcia na ocenianym kierunku ma wysokie i różnorodne kwalifikacje naukowe i dobre przygotowanie dydaktyczne. Nie rozwija się jednak wystarczająco dynamicznie, o czym świadczą nieliczne nowe stopnie naukowe. Wadą jest także kierowanie się przy obsadzie zajęć dydaktycznych w pierwszym rzędzie zasadą wykorzystania własnych kadr Instytutu. Zdarzają się więc przypadki niedoskonałej zgodności dorobku naukowego z treściami programowymi wykładów.

Dobre praktyki

-

Zalecenia

Należy bardziej dbać o zgodność dorobku naukowego wykładowców z treściami programowymi powierzanych wykładów.

Kryterium 5. Współpraca z otoczeniem społeczno-gospodarczym w procesie kształcenia

Analiza stanu faktycznego i ocena spełnienia kryterium 5

Współdziałanie z interesariuszami zewnętrznymi realizuje się poprzez różnorodne formy, na przykład: udział przedstawicieli podmiotów gospodarczych w pracach nad opisem efektów kształcenia dla kierunku oraz dla poszczególnych przedmiotów/modułów, udział lub współudział pracodawców w prowadzeniu przedmiotów, warsztatów, wystaw i konferencji organizowanych na Wydziale oraz realizację praktyk zawodowych dla studentów.

Plany studiów są konsultowane z szeroką listą podmiotów społeczno-gospodarczych, a wśród nich są to następujący interesariusze zewnętrzni: władz Kielc (wiceprezydent miasta), przedsiębiorców oraz samorządu studenckiego Starachowicka Specjalna Strefa Ekonomiczna, Świętokrzyskie Centrum Innowacji i Transferu Technologii sp. z o.o. w Kielcach, Cech Rzemieślników i Przedsiębiorców Branży Budowlanej w Kielcach, Urząd Marszałkowski w

Kielcach, Regionalne Centrum Naukowo-Technologiczne w Kielcach; Świętokrzyskie Biuro Rozwoju Regionalnego, a także Bank Spółdzielczy w Kielcach.

Pracownicy Wydziału współpracują z samorządem terytorialnym oraz przedsiębiorcami, gdzie np. są ekspertami dla Konfederacji Lewiatan. Uczestniczyli w opracowaniu regionalnych strategii rozwoju, wspierają swoją wiedzą jako eksperci różnego typu przedsięwzięcia regionalne. Najważniejsze informacje dotyczące tego obszaru znajdują się w charakterystyce kadry prowadzącej zajęcia na tym kierunku.

Inną formą współpracy są konferencje i seminaria naukowe, w których uczestniczą interesariusze. Można wskazać także przykłady konkretnych publikacji, które powstały w wyniku kooperacji z otoczeniem (głównie samorządem województwa świętokrzyskiego). Na potrzeby otoczenia prowadzone są także zlecone badania.

Od 2012 roku organizowany jest przez UJK oraz Stowarzyszenie Księgowych Polsce o/o w Kielcach Świętokrzyski Konkurs Wiedzy z Rachunkowości. Od 2012 roku konkurs istnieje jako edycja dla szkół ponadgimnazjalnych, a od 2013 roku jako edycja dla studentów. Uczestniczą w nim uczniowie szkół ponadgimnazjalnych o profilu ekonomicznym z województwa świętokrzyskiego oraz studenci studiów stacjonarnych i niestacjonarnych I i II stopnia szkół wyższych z terenu województwa świętokrzyskiego. W potyczkach uczestniczyło dotychczas 638 uczniów z 11 szkół i 182 studentów.

Zespół Oceniający PKA spotkał się z przedstawicielami partnerów biznesowych kierunku *ekonomia*. Dyskutowano o formach współpracy dotyczących oceny programów studiów, realizacji praktyk i staży zawodowych dla studentów, a także prowadzenia warsztatów, pokazów czy współudział w organizacji szkoleń czy konferencji naukowych. Należy podkreślić duże zaangażowanie firm we współpracę z Wydziałem Prawa, Administracji i Zarządzania.

Na Wydziale brak obecnie sformalizowanego ciała zbierającego partnerów biznesowych z regionu i kraju, mimo że przed laty istniała Rada Partnerów, która łączyła interesariuszy Wydziału. Rada wspomagała Wydział, przedstawiając rekomendacje dotyczące poszczególnych kierunkach studiów, a także włączania umiejętności z praktyki gospodarczej do programu studiów. Obecnie kontakty z interesariuszami zewnętrznymi mają miejsce w ramach Kierunkowego Zespołu ds. Programów Kształcenia, Wydziałowego Zespołu ds. Jakości Kształcenia oraz Wydziałowego Zespołu ds. Oceny Jakości Kształcenia, lecz jest to mniejsza reprezentacja. Aktualnie realizowana współpraca z podmiotami zewnętrznymi przede wszystkim wspiera: organizowanie konferencji naukowych, otwartych seminariów, praktyk i staży studenckich, dni przedsiębiorstw, warsztatów i szkoleń.

Uzasadnienie, z uwzględnieniem mocnych i słabych stron

Współpraca z otoczeniem społeczno-gospodarczym jest realizowana w kilku zespołach, lecz jej wpływ na koncepcję kształcenia i treści programowe jest trudno dostrzegalny. Bardziej widoczny jest w sferze organizacji praktyk, wspierania działalności naukowej studentów i szkoleń pozaprogramowych.

Dobre praktyki

brak

Zalecenia

Powołanie Wydziałowej Rady Partnerów Biznesu (Rady Interesariuszy) w celu stworzenia bardziej rozbudowanych i stałych form współpracy.

Kryterium 6. Umiejdzynarodowienie procesu ksztalcenia

Analiza stanu faktycznego i ocena spelnienia kryterium 6

Studenci kierunku *Finanse i rachunkowość* nie mają możliwości studiowania całego kierunku w języku angielskim. Taką możliwość nie proponuje Wydział nawet studentom zagranicznym. Natomiast wykładowcy są zobowiązani by część swoich wykładów prowadzili w języku angielskim. Od roku akademickiego 2017-2018 studenci mają obowiązek uczestniczenia w 15 godzinach wykładów w językach obcych. Wybór konkretnego wykładu należy do studenta. W językach obcych mają studenci do dyspozycji następujące przedmioty:

- Mikroekonomia, 15 godz. wykładów, 15 godzin ćwiczeń,
- Makroekonomia, 15 godz. wykładów, 15 godzin ćwiczeń,
- Rynki finansowe, 6 godz. wykładów.
- Rynek kapitałowy i finansowy, 6 godz. wykład.

Do wglądu przedstawiono również oświadczenia wykładowców (własnych pracowników Instytutu), w których deklarują gotowość zrealizowania podanej liczby godzin zajęć w języku obcym. Kadra Instytutu przygotowana jest również z przedmiotów ujętych w ofercie nauczania dla studentów przyjeżdżających w ramach programu Erasmus+.

Studenci obecni na spotkaniu z zespołem oceniającym potwierdzili, że zajęcia są prowadzone w połowie w języku angielskim, a w połowie w języku polskim. Zaliczenie jest możliwe w dwóch językach. Na pytanie „Czy studenci mieli możliwość uczestniczenia w wykładach prowadzonych przez profesorów z zagranicznej uczelni“ przyznali, że słyszeli o możliwości uczestnictwa w tego typu wykładach, jednak nie brali w nich udziału.

Skala mobilności międzynarodowej studentów i nauczycieli akademickich jest niewielka. Uczelnia ma 16 umów bilateralnych odpowiednich dla ocnianego kierunku z uczelniami w natępujących krajach: Bułgaria (1) - University of National and World Economy, Chiny (2) - Tianjin Polytechnic University, Chorwacja (1) - Josip Juraj Strossmayer University of Osijek – UNIOS, Łotwa (1) - Latvia University of Agriculture, Niemcy (1) - Universitat Kassel, Rosja (1) - Higher School of Economy National Research Institute (Moskwa), Słowacja (1) - Matej Bel University in Banska Bystrica, Turcja (6) - Hasan Kalyoncu Üniversitesi, Nisantasi Üniversitesi, Siirt University, Sirtak University, Osmaniye Korkut Ata, Yalova University, Ukraina (1) - National Technical University Kharkiv Polytechnic Institute, Włochy (2) - Università degli Studi della Tuscia, University of Pisa.

Jak dotąd w latach 2014-2018 skorzystał z możliwości wyjazdu w ramach programu Erasmus + 2 studentów, a 4 studentów przyjechało z Włoch. Ze strony Rektoratu, Wydziału oraz Instytutu jest widoczne wsparcie. Na każdym z tych poziomów są powołani koordynatorzy. Biuro Wymiany Studentów i Doktorantów wydaje w każdym roku publikację „Relacje studentów UJK uczestniczących w programie Erasmus+”, w której studenci, którzy skorzystali z wymiany międzynarodowej, dzielą się swoimi doświadczeniami.

Studenci kierunku *Ekonomia* potwierdzili, że są informowani o możliwości wyjazdu na studia za granicę poprzez platformę Wirtualna Uczelnia, stronę internetową UJK, a także podczas spotkań dla osób zainteresowanych wyjazdem. Studenci szczerze tłumaczyli, dlaczego nie biorą udziału w programie Erasmus+. Powodem jest niewystarczający ich zdaniem poziom języka angielskiego oraz podejmowana w trakcie studiów praca zawodowa.

Na Wydziale organizowane są cykliczne konferencje naukowe, służące wymianie myśli w obszarze nauk ekonomicznych. W latach 2013-2017 zorganizowano ponad 30 konferencji, na których była poruszana ta problematyka. 11 z nich miało charakter międzynarodowy.

W Instytucie wydawany jest periodyk naukowy *Studia i Materiały „Miscellanea Oeconomicae”*, ISSN 2081-2345. Czasopismo w 2015 r. w ramach ocenie czasopism naukowych otrzymało 9 punktów (lista czasopism punktowanych B). Jest czasopismem o charakterze

międzynarodowym, można w nim publikować w 4 językach (polskim, angielskim, francuskim, rosyjskim).

W ramach wizytowanego kierunku Ekonomii jest realizowana indywidualna współpraca naukowa wykładowców. W latach 2014-2018 czterech pracowników zrealizowało dłuższe wyjazdy zagraniczne.

Uzasadnienie, z uwzględnieniem mocnych i słabych stron

Władze Uczelni, Wydziału oraz Instytutu wspierają dążenia do umiędzynarodowienia. Na wszystkich szczeblach są powołani koordynatorzy. Jest możliwość korzystania z doświadczeń innych jednostek Uniwersytetu. Mocną stroną jest również gotowość kadry do prowadzenia zajęć w języku angielskim oraz jej merytoryczne przygotowanie. Słabą stroną jest niewielka liczba podpisanych umów międzynarodowych, co wyklucza wybór odpowiedniej uczelni zagranicznej do realizacji wyjazdu w ramach programu Erasmus+. Przeszkodą w wymianie międzynarodowej jest również niska u studentów samoocena opanowania języka obcego, co zdaniem ZO ma związek z brakiem obowiązkowych wykładów lub ćwiczeń w językach obcych.

Dobre praktyki

-

Zalecenia

1. Wprowadzić do programu wykłady lub ćwiczenia w językach obcych.
2. Wzbogacić możliwość wyboru uczelni do wymiany międzynarodowej studentów..
3. Badać przyczyny niechęci i stworzyć zachęcające warunki do wyjazdów lub bardziej intensywnej współpracy międzynarodowej kadry.

Kryterium 7. Infrastruktura wykorzystywana w procesie kształcenia

7.1. Infrastruktura dydaktyczna i naukowa

7.2. Zasoby biblioteczne, informacyjne oraz edukacyjne

7.3. Rozwój i doskonalenie infrastruktury

7.1.

Zajęcia dydaktyczne na kierunku *ekonomia* są prowadzone w dwóch połączonych ze sobą budynkach, z których jeden jest bardzo nowoczesny. W tych budynkach znajduje się 9 dużych sal wykładowych (niektóre z nich są nazywane aulami) o pojemności od około 100 do 252 miejsc. 7 z tych sal jest w nowym obiekcie i są one znakomicie wyposażone w sprzęt komputerowy i audiowizualny (komputery z pisakami ekranowymi, rzutniki multimedialne, ekrany, nagłośnienie, tablice interaktywne itd.), ale 2 pozostałe też są dobrze wyposażone, m. in. w rzutniki multimedialne. Ponadto w starszym budynku jest 9 sal ćwiczeniowych, w tym 3 z rzutnikami multimedialnymi. W obu budynkach są pracownie komputerowe – łącznie 4 z 59 stanowiskami, sala konferencyjna dla 30 osób, pokoje nauczycieli akademickich, pomieszczenia administracyjne i liczne miejsca rekreacyjne dla studentów. W obu budynkach funkcjonuje sieć bezprzewodowa Wi-Fi oraz terminale dla studentów. W sąsiedztwie jest pojemny parking. Pomieszczenia i wyposażenie są w dobrym lub bardzo dobrym stanie, są przystosowane do potrzeb osób niepełnosprawnych (windy, podjazdy, odpowiednie toalety). Ich pojemność znacznie przekracza potrzeby ocenianego kierunku.

W pracowniach komputerowych zainstalowano między innymi oprogramowanie odpowiednie dla niektórych przedmiotów w programie studiów na ocenianym kierunku. Według

pozyskanego wykazu są to programy finansowo-księgowo Symfonia finanse i księgowość, Symfonia mała księgowość, Płatnik, oraz program statystyczno-ekonometryczny Statistica. Były jednak informacje o wykorzystywaniu także innych pakietów statystyczno-ekonometrycznych.

W sumie infrastruktura pozwala poprawnie realizować efekty kształcenia na ocenianym kierunku.

7.2.

Uniwersytet posiada dużą, dobrze zorganizowaną bibliotekę, mieszczącą się w nowym budynku w sąsiedztwie Wydziału Prawa, Administracji i Zarządzania. Zbiory biblioteki to około 492 tys. woluminów wydawnictw zwartych, około 70 tys. roczników wydawnictw ciągłych, 11 tys. jednostek zbiorów specjalnych. Prenumeruje się 783 tytuły czasopism w formie papierowej, w tym 34 obcojęzyczne i liczne periodyki naukowe różnych uczelni. Dostępna jest Wirtualna Biblioteka Nauki i bazy (czasopism, książek, abstraktów, cytowani, danych) Elsevier, Ebsco, Scopus, Springer, Wiley. Najczęściej wykorzystywane zbiory są w wolnym dostępie. Pozycje odpowiednio oznaczone można wypożyczać z użyciem urządzeń do samodzielnych wypożyczeń. Zwraćać można z wykorzystaniem automatycznej wrzutni.

W bibliotece jest 6 czytelni z łącznie 317 miejscami, 52 stanowiskami komputerowymi, skanerami itp. Jest 5 miejsc dla osób niepełnosprawnych, z wyposażeniem potrzebnym zwłaszcza przy poważnych niedomaganiach słuchu lub wzroku.

Biblioteka nie jest czynna w niedziele, a w soboty tylko od 9.00 do 14.00, co było powodem zastrzeżeń zgłaszanych przez studentów.

Dokonano – na podstawie losowo wybranej próbki - sprawdzenia dostępności podręczników podstawowych zalecanych w sylabusach. W katalogu nie znaleziono 2 na 10, ale w 1 wypadku mogło to być spowodowane zniekształceniem tytułu podanego w sylabusie.

7.3.

Infrastruktura jest stale monitorowana przede wszystkim ze względu na wymogi budowlane. Potrzeby dotyczące wyposażenia są regularnie zgłaszane przez nauczycieli akademickich i systematycznie zaspokajane. Studenci nie mają możliwości zorganizowanej oceny bazy infrastrukturalnej. Mogą w trybie ogólnym zgłaszać swoje uwagi i zastrzeżenia do dyrektora Instytutu i władz Wydziału lub za pośrednictwem samorządu studenckiego.

Uzasadnienie, z uwzględnieniem mocnych i słabych stron

Infrastruktura ocenianego kierunku, zwłaszcza w części budowlanej i wyposażenia technicznego, jest pod względem ilościowym i jakościowym dobra lub bardzo dobra. Wyposażenie pracowni komputerowych w oprogramowanie do zajęć na ocenianym kierunku jest dość dobre. Biblioteka ma bogate zbiory i jest dobrze zorganizowana oraz wyposażona, ale niewystarczająca jest dostępność zbiorów w soboty i niedziele. Wadą są także, choć nieliczne, braki podręczników podstawowych zalecanych w sylabusach.

Dobre praktyki

-

Zalecenia

1. Należy konsekwentnie konfrontować zbiory podręczników z zaleceniami z sylabusów i doprowadzać do ich zgodności.
2. Należy zapewnić studentom dostęp do biblioteki w niedziele, a także wydłużyć czas dostępu w soboty.

Kryterium 8. Opieka nad studentami oraz wsparcie w procesie uczenia się i osiągnięcia efektów kształcenia

8.1. Skuteczność systemu opieki i wspierania oraz motywowania studentów do osiągnięcia efektów kształcenia

8.2. Rozwój i doskonalenie systemu wspierania oraz motywowania studentów

Analiza stanu faktycznego i ocena spełnienia kryterium 8

8.1.

W opinii studentów wizytowanego kierunku większość nauczycieli akademickich dobrze wypełnia swoje obowiązki, szczególnie pozytywnie oceniani są nauczyciele prowadzący zajęcia praktyczne. Nauczyciele są także dostępni w czasie wyznaczonych konsultacji, które są dopasowane do planu zajęć wizytowanego kierunku. Ponadto każdy rocznik studentów ma opiekuna roku, którym jest doświadczony nauczyciel akademicki. Jest to funkcja ważna szczególnie dla I roku studiów. Studenci w czasie spotkania z ZO PKA przyznali jednak, że pomimo generalnie dobrej oceny kadry dydaktycznej, zdarzają się nauczyciele akademicy, którzy nie są skłonni do dopasowywania efektów kształcenia i treści przedmiotu do zainteresowań grupy studentów.

Uczelnia podejmuje działania mające na celu wspieranie studentów w kontaktach z lokalnym środowiskiem zawodowym w ramach działań realizowanych przez Biuro Karier, które udostępnia studentom informacje o aktualnych ofertach pracy, staży, praktyk i wolontariatu. W ramach udzielanego wsparcia studenci mają możliwość spotkania z doradcą zawodowym oraz udziału w szkoleniach z umiejętności miękkich. Studenci są dobrze zapoznani z możliwościami, jakie oferuje Biuro Karier, jednak oferta jest kierowana w głównej mierze do studentów studiów stacjonarnych. Biuro Karier jest otwarte tylko przez jedną sobotę w semestrze, co ogranicza dostępność studentom studiów niestacjonarnych do tej formy wsparcia.

Studenci nie uznają za wystarczające wsparcia w kontaktach ze środowiskiem akademickim, należy jednak zaznaczyć że Uczelnia zaczyna organizować wykłady profesorów wizytujących. Jedyną dostępną formą budowania relacji ze środowiskiem akademickim jest udział w pracach koła naukowego oraz wydarzeniach przez koło organizowanych.

W opinii studentów system stypendialny skutecznie motywuje do osiągnięcia zakładanych efektów kształcenia, a pomoc materialna w postaci stypendiów socjalnych pozwala bez przeszkód skupić się na procesie uczenia się. Studenci mogą korzystać z akademika, którego wyposażenie oceniają jako bardzo dobre. Wszystkie informacje na temat pomocy materialnej znajdują się w regulaminie ustalania wysokości, przyznawania i wypłacania świadczeń pomocy materialnej, co do którego studenci nie zgłosili żadnych uwag.

Stypendia i zapomogi przyznaje, na wniosek studenta, Komisja Stypendialna powoływana corocznie przez Dziekana. Istnieje możliwość odwołania się od jej decyzji do Komisji Odwoławczej.

Pozytywnie należy ocenić działalność uczelnianego Samorządu Studenckiego, który w ramach swoich działań wspiera studentów poprzez stwarzanie lepszych warunków do realizacji procesu uczenia się. Samorząd dba również o integrację środowiska studenckiego oraz wykazuje aktywność w działalności organizacyjnej Wydziału.

Na uznanie zasługuje aktywność Studenckiego Koła Naukowego Koncept, którego członkowie regularnie biorą udział w konferencjach lokalnych, krajowych i międzynarodowych. W roku akademickim 2017/2018 studenci wygłosili ponad 80 wystąpień konferencyjnych oraz opublikowali ponad 50 artykułów, w tym niektóre w czasopiśmie z listy ministerialnej.

Obsługa administracyjna studentów w zakresie spraw związanych z procesem dydaktycznym realizowana jest przez Dziekanat. Obsługa studentów prowadzona jest poprzez system informatyczny „Wirtualna Uczelnia”. W ramach systemu studenci mają dostęp do informacji o

własnych danych osobowych oraz subkonta bankowego. Dodatkowe informacje związane z procedurami zamieszczone są w portalu studenckim na stronie internetowej Uczelni. Zamieszczono tam wzory podań, odwołań i wniosków, harmonogramy egzaminów, plany zajęć oraz informacje i komunikaty. Studenci w czasie spotkania z ZO PKA pozytywnie ocenili pracę dziekanatu, zwrócili jednak uwagę, że w okresie po sesji oraz składania wniosków o stypendia tworzą się duże kolejki. Dziekanat jest również dostępny dla studentów studiów niestacjonarnych wyłącznie w sobotę w godzinach wczesno popołudniowych, a to zbyt mało, by sprawnie obsłużyć studentów niestacjonarnych.

8.2.

Skuteczność systemu wspierania studentów jest badana na końcu ich kształcenia w ramach ankiety absolwenta, w której studenci są pytani m.in. o ocenę ukończonego kierunku studiów oraz inne uwagi dotyczące studiowania na Wydziale. Mając na względzie zaprezentowane przez Uczelnię formy, w jakich studenci są pytani o system opieki i wsparcia, należy uznać że system ten jest kompleksowy. System wspierania i motywowania studentów jest oceniany przez studentów m.in. poprzez badanie ankietowe.

Uzasadnienie, z uwzględnieniem mocnych i słabych stron

Studenci mają zapewnioną opiekę i wsparcie ze strony nauczycieli akademickich. Ograniczone są także możliwości korzystania z biblioteki i dziekanatu w czasie zjazdów studentów niestacjonarnych. System stypendialny skutecznie motywuje studentów do osiągania zakładanych efektów kształcenia a stypendia socjalne i zapomogi pozwalają studentom w gorszej sytuacji materialnej skupić się na procesie uczenia się.

W Uczelni funkcjonuje podstawowy system badania i oceny przez studentów systemu wsparcia w procesie uczenia się, opieki i motywowania.

Dobre praktyki

-

Zalecenia

1. Wydłużenie czasu pracy biblioteki, biura karier oraz dziekanatów w czasie weekendów zjazdowych.

5. Ocena dostosowania się jednostki do zaleceń z ostatniej oceny PKA, w odniesieniu do wyników bieżącej oceny

Kierunek *ekonomia* jest oceniany przez PKA po raz trzeci. Ostatnia ocena tego kierunku odbyła się w roku 2012.

Zalecenie	Charakterystyka działań doskonalących oraz ocena ich skuteczności
Lepsze wkomponowanie i uspołnienie kształcenia na kierunku <i>ekonomia</i> w strategię jednostki z uwzględnieniem udziału interesariuszy i badania rynku pracy.	Program kształcenia na kierunku <i>ekonomia</i> uwzględnia zasady współpracy Uczelni z zewnętrznym otoczeniem społeczno- gospodarczym. Kierunek wpisuje się zarówno w misję, jak i strategię Uczelni przez kształtowanie nowoczesnych kadr, elit sfer życia społecznego, gospodarczego i naukowego w regionie świętokrzyskim, stanowiąc nawiązanie do strategii rozwoju województwa świętokrzyskiego. Udział interesariuszy zewnętrznych w

	kształceniu na kierunku ma miejsce w ramach utworzonego Kierunkowego Zespołu ds. Programów Kształcenia, Wydziałowego Zespołu ds. Jakości Kształcenia oraz Wydziałowego Zespołu ds. Oceny Jakości Kształcenia
Kontynuowanie prace nad kształtowaniem efektów kształcenia oraz sposobów ich weryfikacji na kierunku <i>ekonomia</i> zgodnych z KRK. Ustalenie sposobów weryfikacji efektów kształcenia oraz standaryzacji wymogów prac dyplomowych i praktyk zawodowych. Prowadzenie systematycznych badań losów zawodowych absolwentów.	Przyjęto efekty kształcenia uwzględniające zdobywanie przez studentów wiedzy, umiejętności i kompetencji społecznych niezbędnych w działalności zawodowej podejmowanej przez studentów, pozwalające na realizację oczekiwań na rynku pracy, oraz przygotowujące do dalszej edukacji. W kartach przedmiotów zostały określone przedmiotowe efekty kształcenia sformułowane w trzech zakresach – wiedzy, umiejętności i kompetencji społecznych. Dla każdego z efektów przedmiotowych wskazano odniesienia do odpowiednich efektów kierunkowych. Każdy z efektów kierunkowych ma swoje odniesienie w efektach przedmiotowych. Na studiach pierwszego i drugiego stopnia na kierunku <i>ekonomia</i> , na wszystkich prowadzonych specjalnościach, realizowane są wszystkie efekty kształcenia, które w pełni wpisują się zarówno w cele, jak i misję Uniwersytetu działającego na rynku lokalnym. Wprowadzono odpowiednie procedury związane z zapewnianiem oraz monitorowaniem jakości kształcenia. Utworzono także Akademickie Biuro Karier prowadzące różnorodne formy poszukiwania pracy dla przyszłych oraz aktualnych absolwentów Uczelni, w szczególności poprzez nawiązywanie stałych kontaktów z przedsiębiorcami krajowymi i zagranicznymi, gromadzenie informacji o kursach, stypendiach, studiach podyplomowych i studiach zagranicznych, organizowanie szkoleń i kursów podnoszących kwalifikacje zawodowe. ABK pomaga także studentom i absolwentom Uczelni w planowaniu kariery zawodowej.
Zapewnienie większego poziomu indywidualizacji procesu kształcenia w stosunku do studentów osiągających dobre wyniki w nauce.	Indywidualizacja metod kształcenia na UJK jest możliwa na podstawie Regulaminu Studiów UJK w Kielcach, przyjętego Uchwałą nr 18/2015 Senatu UJK w Kielcach z 26 lutego 2015 r., dopuszczającego indywidualizację organizacji studiów (IOS) oraz indywidualny program kształcenia. Decyzję dotyczącą IOS podejmuje dziekan Wydziału, na wniosek studenta, po zasięgnięciu opinii kierownika jednostki organizacyjnej prowadzącej dany kierunek studiów.
Zwiększenie wsparcia rozwoju naukowego osób ubiegających się o stopień naukowy doktora habilitowanego i tytuł profesora.	Polityka kadrowa ukierunkowana jest na rozwój własnej kadry naukowej i pozyskiwanie pracowników naukowych z zewnątrz. Skutkiem tych działań były odpowiednie, choć nieliczne awanse naukowe pracowników. W latach 2007-2013 - 7 osób uzyskało stopień naukowy doktora, zaś 3 osoby uzyskały stopień naukowy doktora habilitowanego.
Zapewnienie specjalistycznego oprogramowania do realizacji zajęć	W ramach prowadzonego procesu dydaktycznego pracownicy Instytutu Prawa, Ekonomii i Administracji

<p>ze statystyki, ekonometrii, rachunkowości.</p>	<p>korzystają z odpowiedniego oprogramowania komputerowego, w szczególności z zakresu statystyki, ekonometrii i rachunkowości, tj. Statistica, Gretl, EViews, Symfonia.</p>
<p>Rozszerzenie zasięgu badań naukowych także poza teren regionu. Zaangażowanie studentów w prowadzenie badań naukowych.</p>	<p>Badania naukowe w Instytucie Prawa, Ekonomii i Administracji mieszczą się w ramach obszaru nauk społecznych w dziedzinie nauk ekonomicznych, co sprzyja ich interdyscyplinarności, a także wzbogaca w istotny sposób proces dydaktyczny na kierunku <i>ekonomia</i>. Rada Wydziału podjęła w dniu 20 października 2016 r. (Uchwała nr 132/2016) uchwałę w sprawie określenia strategicznych obszarów badań naukowych realizowanych na Wydziale. Do obszarów badawczych bezpośrednio związanych z efektami kształcenia na kierunku <i>ekonomia</i> zaliczyć można: funkcjonowanie administracji publicznej, ekonomia sektora publicznego, finanse, rachunkowość i ubezpieczenia, gospodarka i prawo wobec wyzwań współczesności, innowacyjność w gospodarce regionalnej. Prowadzone badania naukowe mają charakter regionalny, krajowy, ale również stosunkowo często wymiar międzynarodowy. W ramach prowadzonych badań naukowych angażowani są również studenci kierunku, w szczególności członkowie Studenckiego Koła Naukowego <i>Koncept</i>. Studenci są zarówno samodzielni autorami, współautorami publikacji naukowych, jak również aktywnymi uczestnikami wielu konferencji naukowych.</p>
<p>Sformalizowanie systemu oceny osiągnięć studentów, zwiększenie świadomości studentów z zakresie funkcjonowania systemu ECTS, a także zapewnienie większego wpływu wymiany międzynarodowej na proces dydaktyczny.</p>	<p>Ocena skuteczności osiągania zakładanych efektów kształcenia odbywa się zgodnie z ogólnouczelnianą procedurą WSZJK-U/2. Stosowane na kierunku <i>ekonomia</i> metody weryfikacji stopnia osiągnięcia efektów kształcenia określone zostały w kartach przedmiotów. Każda osoba prowadząca zajęcia dydaktyczne obowiązana jest do dokumentowania osiągniętych przez studentów efektów kształcenia zgodnie z procedurą wydziałową. Zgodnie z nią archiwizowane są prace reprezentatywne dla danej oceny. W przypadku ustnej weryfikacji pracownik zobowiązany jest do przygotowania zestawu pytań, potwierdzonego podpisem jednego studenta. Prace kontrolne i egzaminy przechowywane są w archiwum wydziałowym. Prace dyplomowe w wersji papierowej i na płycie CD oraz protokoły z egzaminów dyplomowych przechowywane są w teczках studentów w archiwum. Weryfikacja końcowych efektów kształcenia odbywa się w procesie dyplomowania. Niewielki jest udział studentów i kadry naukowej w międzynarodowym życiu naukowym, w tym w ramach wymiany międzynarodowej. Implikuje to konieczność zmiany jakości programów kształcenia w kierunku coraz szerszego wprowadzania zajęć w języku angielskim, prowadzenia konsultacji w tym języku (rozwijanie kompetencji językowych studentów, pracowników</p>

	<p>naukowych) oraz integrowanie studentów zagranicznych ze środowiskiem studenckim w postaci organizacji wydarzeń kulturalnych (np. Happy Easter, Kielecki Dzień Cudzoziemca, wycieczki po Kielcach).</p> <p>W ramach działań na rzecz internacjonalizacji na pierwszym roku stopniu studiów, na kierunku <i>ekonomia</i> wprowadzono moduł humanistyczno-społeczny dla obcokrajowców, na które składa się oferta wykładów w językach obcych, jak i wykłady związane z kulturą Polski. Stopień przygotowania studentów do uczenia się w językach obcych oraz weryfikacja ich kompetencji językowych dokonuje się w oparciu o wewnętrzne regulacje dostępne na stronie Studium Języków Obcych. W ramach umiędzynarodowienia procesu dydaktycznego Instytut poprawia jakość kształcenia poprzez wprowadzenie literatury obcojęzycznej oraz prezentowanie slajdów obcojęzycznych w trakcie zajęć.</p>
<p>Kontynuowanie prace nad nowym systemem zapewnienia jakości kształcenia opartym na KRK tak, aby spełnił wszystkie wymogi prawne.</p>	<p>W Uczelni wprowadzono model zarządzania jakością kształcenia, który obejmuje obszary związane z jakością kształcenia, w tym obszary wymienione poniżej, związane z programem kształcenia, tj.:</p> <ul style="list-style-type: none"> – zatwierdzanie, monitorowanie i okresowy przegląd planów studiów i programów kształcenia i związanych z nimi efektów kształcenia, – doskonalenie organizacji procesu dydaktycznego oraz opracowanie procedur zapewnienia jakości kształcenia, a także – włączenie w proces zapewnienia jakości kształcenia studentów oraz pracodawców, poprzez zbieranie opinii studentów i absolwentów na temat realizacji procesu dydaktycznego, oraz opinii pracodawców o poziomie wykształcenia zatrudnianych absolwentów. <p>W celu realizacji zadań WSZJK na poziomie uczelnianym powołano Uczelnianą Komisję ds. Jakości Kształcenia (UKJK), którą tworzą: Uczelniany Zespół ds. Jakości Kształcenia (UZJK), Uczelniany Zespół ds. Oceny Jakości Kształcenia (UZOJK).</p> <p>W celu realizacji zadań WSZJK na poziomie wydziału powołano Wydziałowe Komisje ds. Jakości Kształcenia (WKJK), które tworzą Wydziałowe Zespoły ds. jakości kształcenia (WZJK), Wydziałowe zespoły ds. oceny jakości kształcenia (WZOJK).</p> <p>Na poziomie wydziałowym strukturę WSZJK tworzą także Kierunkowe Zespoły ds. Programów Kształcenia (KZPK) powołane dla wszystkich kierunków studiów realizowanych na danym wydziale. Pracami KZPK kieruje kierownik jednostki prowadzącej kierunek studiów lub wskazana przez niego osoba, pełniąc funkcję przewodniczącego KZPK.</p> <p>W związku z wejściem w życie Ustawy 2.0 w roku akademickim 2018/2019 podjęto prace nad dostosowaniem procedur WSZJK do obowiązujących przepisów ustawy</p>

	<p>oraz wydanych na jej podstawie rozporządzeń. Po zakończeniu prac zatwierdzone procedury zostaną umieszczone na stronie internetowej. Ponadto powołano Zespół ds. opracowania nowej struktury jakości w Uniwersytecie.</p>
--	--